

OTOAMNĂ PLINĂ LA IAȘI

Și în această toamnă se anunță evenimente culturale cu care deja ne-am obișnuit: FILIT, FITPTI, Festivalul de Muzică Bizantină și Gala Premiilor Operelor Naționale.

PAGINA 10

© Vlad Cioplea

LA GOMERA, JOACA UNOR OAMENI MARI CU CULORILE

Remarcat la Cannes, vândut în toată lumea, filmul lui Corneliu Porumboiu a ajuns acasă.

PAGINA 11

© Dușa Ozolin

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA // APARE SÂMBĂTA // WWW.SUPLIMENTULDECULTURA.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

ANUL XV ▶ NR. 655 ▶ 14 – 20 SEPTEMBRIE 2019 ▶ REALIZAT DE EDITURA POLIROM ȘI ZIARUL DE IAȘI

INTERVIU CU VIOLONISTA MĂLINA CIOBANU

„PERFORMANȚA ÎNSEAMNĂ
O ÎNSUMARE A SACRIFICIULUI ȘI
A PUTERII DE A DĂRUI”

PAGINILE 8-9

ALEXANDER NANAU DESPRE
DOCUMENTARUL *COLECTIV*, ÎN
PREMIERĂ MONDIALĂ LA VENEȚIA

„AM VRUT
SĂ ÎNȚELEG
RELAȚIA DINTRE
JURNALIȘTI
ȘI SOCIETATE”

PAGINILE 2-3

© Benedetta Bressani

DOCUMENTARUL *COLECTIV*, ÎN PREMIERĂ MONDIALĂ LA VENEȚIA

Alexander Nanau: „Am intrat într-un fel de vortex filmând această incredibilă rețea a corupției care e sistemul de sănătate din România”

Documentarul *colectiv*, de Alexander Nanau, e unul dintre cele mai așteptate filme ale anului, iar aceasta nu doar pentru că regizorul n-a vrut să vorbească despre el până n-a fost gata, ci mai ales pentru că filmul dezvăluie mecanismele corupției din sistemul de sănătate după tragedia de la Colectiv din 2015.

IULIA BLAGA

Filmul a avut premiera mondială în 5 septembrie 2019 în Selecția Oficială și în afara competiției la Festivalul de la Veneția (28 august – 7 septembrie 2019). A fost primul documentar românesc selecționat la Veneția. Presa străină a fost elogioasă, atât la Veneția, cât și la Festivalul de la Toronto (5-15 septembrie 2019), unde filmul a fost arătat ulterior. *colectiv* e numit thriller, e considerat exploziv, e comparat cu *Toți oamenii președintelui* (Alan J. Pakula, 1976).

Produs de Alexander Nanau Production împreună cu Samsa Film din Luxemburg și HBO Europe, *colectiv* a fost achiziționat de agentul de vânzări israelian Cinephil încă înainte de Veneția. El va intra pe ecranele din România pe 1 noiembrie 2019, urmând să fie difuzat și la HBO/ HBO Go.

PUBLICAȚIA AMERICANĂ „VARIETY” SCRIA DUPĂ PREMIERĂ:

„Uneori apare un documentar care nu doar că îți deschide ochii, dar te și cutremură, înfățișând o scindare morală ce rezonază mult peste granițele țării de origine. *colectiv*, un documentar observațional

exploziv despre corupția profundă din sistemul românesc de sănătate, e un astfel de film. Luat ca atare, acest expozeu care dă fiori ar trebui să transmită unde de șoc într-un sistem atât de înămolit în corupție, încât politicienii – la fel ca un mare segment al angajaților din sănătate – au lăsat oamenii să moară pentru a rămâne la putere și a-și asigura mita.

Dar corupția corozivă are ramificații mult mai largi decât teritoriul României, indicând un fenomen la scară mondială în care oamenii se simt tot mai rușiți unii de alții, empatia e înlocuită de lăcomie, iar străinii sunt văzuți ca niște abstracțiuni. Acesta e, într-adevăr, un documentar al timpurilor

noastre și merită o expunere cât mai largă.”

În așteptarea filmului, prezentăm mai jos extrase de la conferința de presă de la Veneția, la care au participat Alexander Nanau, Mihai Grecea (supraviețuitor de la Colectiv și colaborator artistic al filmului), jurnaliștii Cătălin Tolontan și Mirela Neag, Vlad Voiculescu, medicul Camelia Roiu, Tedy Ursuleanu (supraviețuitoare de la Colectiv) și Narcis Hoge (tatăl lui Alex Hoge, decedat după Colectiv). Aceștia au pășit pe covorul roșu, înainte de premieră, pe melodia *The Day We Die*, a trupei Goodbye to Gravity.

Extrasele urmăresc desfășurarea conferinței de presă.

Alexander Nanau:

Am început să mă gândesc împreună cu Hanka Kastelicova de la HBO Europe cum să fac un film despre fenomenul Colectiv, pentru că mi se părea că întreaga societate dorea să scape de corupție, înțelegând, în sfârșit, că nu era vorba doar despre bani și că, într-adevăr, corupția ucide oameni. Tot atunci, Cătălin Tolontan și echipa lui începuseră să sape în interiorul sistemului de sănătate pentru a înțelege ce s-a întâmplat cu victimele după incendiu, așa că i-am contactat în speranța că ne vor lăsa să le filmăm investigațiile în modul în care eu fac filme, ca documentare observaționale.

La început Cătălin a fost sceptic, a crezut că sunt de la SRI, dar după ceva timp m-a sunat și mi-a spus: „Am ceva pentru tine”. Camelia (n.red.: Camelia Roiu, medic la Spitalul Clinic de Urgență Chirurgie Plastică, Reparatrice și Arsuri din Capitală) fusese primul medic care a tras semnalul de alarmă. Ea l-a căutat pe Cătălin și i-a spus că România nu poate avea grijă de mării arși, așa cum susțineau autoritățile – nici măcar de unul singur, darămite de o sută, cum pretindeau.

Inițial am filmat în orb, dar la un moment dat cu toții am înțeles despre ce era vorba și am intrat într-un fel de vortex filmând această incredibilă rețea a corupției care se dovedea a fi sistemul de sănătate din România.

Cătălin Tolontan:

În primele săptămâni am fost aproape ostili ideii de documentar. Ni s-a părut nu doar neobișnuit, ci de-a dreptul aiurea să fi filmat zi de zi într-o redacție care ar trebui să fie un spațiu curat și sigur, datoria noastră fiind să lucrăm aproape în secret. Ulterior, pentru că vorbim de mai mult de un an petrecut împreună, ne-am obișnuit cu echipa de filmare.

E foarte important să nu vorbim doar despre noi – nu suntem

la o conferință de presă a unui film Marvel cu supereroi –, suntem doar niște jurnaliști care muncesc mult, la fel ca dumneavoastră sau ca jurnaliștii din orice colț al lumii. Credem că presa din România merită acest film, deoarece, chiar dacă avem și o presă partizană (cine nu are?), avem de asemenea și o presă vie, importantă pentru țara noastră și pentru democrație.

Mihai Grecea:

Cei din trupa Goodbye to Gravity au fost prietenii mei. M-am dus în Colectiv ca să-i filmez, concertul era important pentru ei. M-am ocupat cu organizarea echipei de filmare, de aceea am putut filma mai mult. Când am ieșit din spital, l-am întâlnit pe Alex și m-a chemat în echipă. Am învățat să înregistrez sunet pentru că am dorit să fim doar două persoane la filmări, pentru a fi cât mai discreți. Pentru mine a fost o psihoterapie personală, pentru că i-am reîntâlnit pe toți cei implicați în tragedie. Munca la film m-a ajutat să scap de propriii demoni.

Vlad Voiculescu:

Când a avut loc incendiul, eram bancher în Viena și în timpul liber mă ocupam ajutând bolnavii de cancer din România cu medicamente sau să ajungă la spitale din afară. După incendiu am adus medici din Germania și Franța să viziteze spitalele românești pentru a găsi modalități de a-i ajuta pe răniți. Colectiv mi-a schimbat viața și cred că a fost un punct de cotitură și pentru România. După Colectiv s-a schimbat guvernul și am devenit ministru al Sănătății în noul guvern tehnocrat. La câteva săptămâni după numirea mea, când Alex și Mihai m-au întrebat dacă ar putea filma tot ce fac, n-am fost prea entuziasmat, dar pe urmă m-am gândit că lipsa de transparență e, poate, una dintre cele mai mari probleme ale politicii în general și ale politicii românești în special.

M-am mai gândit că, imediat după incendiu, pacienții n-au putut fi transferați în străinătate pentru că autoritățile sanitare pur și simplu au mințit. Au spus că pot avea grijă de ei și nu puteau. La început presa a fost calmă, până când echipa lui Cătălin Tolontan a început documentarea, iar câteva săptămâni mai târziu am aflat

”Acesta e, într-adevăr, un documentar al timpurilor noastre și merită o expunere cât mai largă.”

Cătălin Tolontan și Alexander Nanau la conferința de presă colectiv de la Venetia

© Benedetta Bressani

cu toții că era vorba despre o mare minciună din cauza căreia muriseră oameni.

Cred că filmul e foarte important pentru că arată ce nu funcționează în instituțiile publice, dar și la nivel de politică în România.

Alexander Nanau:

La un moment dat, autoritățile au intrat în panică și au început să trimită peste graniță pe toată lumea, dar au mințit spitalele către care au trimis pacienții, nescriindu-le în fișă că erau deja infectați. Spitalele nu au înțeles de ce toți pacienții erau pe antibiotice foarte puternice, dar au simțit că e ceva putred, așa că unele au păstrat pacienții pe antibiotice, iar altele au început să testeze alte antibiotice. În cursul acestui proces unii pacienți, ca Alex Hoge, au murit. Tedy Ursuleanu a fost în același salon cu Alex la Viena, ea era într-o stare mai proastă, se așteptau să moară, dar i-au găsit cocktailul de antibiotice potrivit mai repede decât lui Alex, așa că a supraviețuit. Cei

care au ajuns la Bruxelles, la medici care i-au păstrat pe antibiotice, au supraviețuit toți.

TRUPELE NATO FOLOSESC BIOCIZI DILUAȚI PRODUȘI ÎN ROMÂNIA

Cătălin Tolontan:

Nu știm câți oameni au murit în România din cauza corupției. Care e limita dintre corupție și incompetență? Nu știm. E multă lipsă de pregătire în spitalele noastre, nu doar corupție.

Alexander Nanau:

Corupție e și în Italia și în Austria, o să fie în curând și în Germania sau Franța. Cred că e doar începutul. Ce putem face e să participăm la democrație, să mergem la vot și să ni se pară suspect când cineva spune: „Tot ceea ce facem, facem pentru țară”, pentru că atunci când spune asta, de cele mai multe ori o face pentru sine. Și să avem încredere în presă. De asta am și făcut filmul: să văd relația dintre

jurnaliști și societate, să înțeleg cum poate ajuta presa societatea.

Dar cum pot jurnaliștii înfrunta puterea dacă nu sunt susținuți? Se vede și în film: când jurnaliștii scot adevărul la lumină, ministrul iese la rampa și spune: „E fake news”. Seamănă cu ce spune un președinte foarte popular azi. E același mecanism.

Cătălin Tolontan:

Acești biocizi diluați sunt folosiți și în Bulgaria, nu doar în România, iar trupele noastre – care sunt trupe NATO – le folosesc în Iran și Afganistan. Trupele americane, germane etc. folosesc biocizi diluați produși în România.

Narcis Hoge:

Pentru mine, toți cei 64 de îngeri de la Colectiv s-au dus din pricina corupției, pentru că, dacă nu exista corupție, concertul n-ar fi avut loc în acea sală improprie. Primii 27 au murit acolo, dar ceilalți 37 puteau fi salvați dacă s-ar fi dorit, dar nu s-a dorit. **SDC**

colectiv,
de Alexander Nanau

Către Istrati (I)

ANDREI CRĂCIUN

CULEGĂTORUL DE HARFE

În ziua în care am împlinit trei-zeci și cinci de ani, în mileniul III, am plecat să îmi caut singurul prieten în care mai credeam, și cu siguranță nu prezintă mare importanță faptul că singurul meu prieten era mort de aproape o sută de ani.

El a fost un scriitor din Brăila și numele său a fost o vreme cunoscut pe tot pământul, începând cu Parisul, cel mai frumos oraș din lume și singurul care poate să le dea scriitorilor un nume,

m-am îndrăgostit de Panait Istrati târziu, dar nu prea târziu,

căci în inima mea încă mai era loc de o dragoste pentru libertate, pentru revoltă, pentru literatură, pentru toate iluziile care ne dau o viață, singura viață adevărată care ne e îngăduită,

eu nu am de gând să mă omor, deznădejdea mea nu mai are forța unei disperări, eu nu am atâta putere cât să cred în umanismul gigantilor ca Rolland, eu nu m-am înflăcărat la Rolland, timpul său a trecut,

eu l-am întâlnit pe Istrati din întâmplare și nu l-am mai părăsit niciodată și altă avere nici nu am pe pământ, dar asta mă face foarte, foarte bogat,

am moștenit un patetism pe care doar cărțile mi l-au îmblânzit, dar chiar și așa am purtat totdeauna din ziua aceea o pagină din cărțile sale,

o pagină cât un urlat și fotografia lui veche din care mă priveau arzând ochii unui om care a văzut toată lumea și a găsit-o tristă și n-a mai putut să adere la nimic în

afară de suferințele semenilor săi, în ziua aceea am cumpărat un pian numai și numai ca să mă uit la el, ca Istrati în Elveția, apoi l-am părăsit, cum am părăsit tot ce am trăit până acum,

mi-am luat economiile și femeia iubită și am fugit să ne ascundem într-o poveste, în această poveste,

am plecat pe urmele tale, Panaitaki, și sper că îmi dai voie să îți spun astfel, și cred că îmi vei da, fiindcă tu știi să cunoști inima omului și vei găsi că inima mea e curată, nici eu n-aș îndrăzni să intru în templul literelor fără o inimă curată,

și inima mea s-a deschis către căpitanul Mavromati, către Mihail și către Codin și către Baba Iarni, și acum sunt gata să umplu pe ulițe și pe ape, și peste tot caut urmele pașilor tăi, și știu exact unde aș vrea să ajung,

acum nu mai e nisip în clepsidra aceasta și asta vreau! – vreau să îmi pară rău că mor, ceva mai mult decât unui animal,

vreau nebunia utopiei, vreau să scuip adevărul în față lumii, cum își scuipa Moș Anghel în obraz nevasta, tocmai pentru că încă o iubesc și pentru că oamenii

merită să li se aducă mereu aminte că ar putea să aibă și suflet,

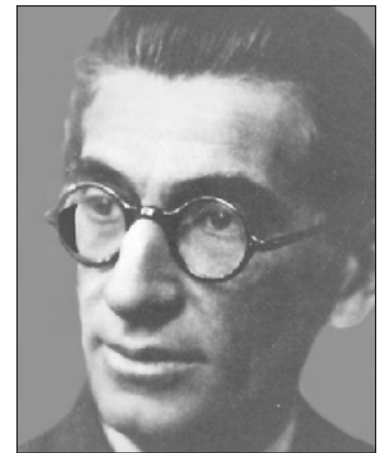
știi, Panaitaki, și eu am iubit zeci și apoi sute și mii de scriitori, și chiar acum mă gândesc la unul anume, un poet basarabean, care își spunea cel mai trist poet din Europa și poate că avea dreptate, poate că el chiar a fost cel mai trist poet din Europa, el care, în afară de scârba că s-a născut, n-a greșit niciodată – sau cel puțin așa ne-a lăsat scris,

mie nu mi-a fost scârbă că m-am născut decât din când în când, dar clipele acelea nu rămân, așa cum bine știi,

Panaitaki, am plecat să îți caut urmele pașilor la Baldovinești și la Brăila și la Napoli și la Atena și la Alexandria și la Cairo și la Beirut și la Damasc și în sanatoriile din munții Elveției,

și acolo, la Nisa, unde ți-ai tăiat gâtul într-o grădină publică, și n-ai murit, fiindcă altul era destinul tău, și până și Dumnezeu trebuie să existe uneori, și la Moscova, și la Paris, și pe strada Paleologu din București, la numărul 3,

adevăr îți spun ție, căci am ieșit din vechea mea viață ca din lanțuri pentru că am vrut să trăiesc acest final și să mor fericit și

tot sângele meu îl dau și eu, chiar acum, pentru libertate, Panaitaki, tot sângele meu, chiar acum,

nu mai e în vogă să scrii cu sângele tău, au rămas prea puțini scriitori pe lume și prea mulți geambași de cuvinte, farmaciști care respectă toate rețetele și negustori care le vând avantajos,

și cine mai vrea să fie flacăra și să ardă mereu în bătaia vânturilor, și să vadă tot ce poate să vadă o flacăra, așa cum a văzut Kazantzakis că vedeai tu, Panaitaki,

nu mai sunt scriitori ca tine pe lume, nu mai sunt minuni, și oameni sunt tot mai puțin, dă-mi voie, dă-mi voie să-ți povestesc... **SDC**

Ultrascurte de toamnă

1.

Când o să găsiți un formular, un antet, mă rog, o hârtie din partea Statului nostru care nu conține cuvântul FAX, să știți că acesta a început să se modernizeze. Când n-o să mai scrie FAX pe absolut nici o hârtie, să știți că am descoperit extraterestrii, s-a depășit demult viteza luminii, iar oamenii vorbesc prin telepatie.

2.

Pe vremuri – și ce vremuri! pe când eram eu student – mergeam grăbit spre Podu Roș, prin față la Trei Ierarhi, când să fac colțul pe lângă Palatul Culturii, am ridicat ochii deodată din dunga străzii și

am observat un elefant care rupea tacticos cu trompa crengi din teii azi de demult tăiați, ca să fie pietonal pe Ștefan cel Mare și Sfânt, pe care le mânca la fel de tacticos. Pe bune, nu vrăjeală, că era circul în oraș – da' eu nu știam – și au scos elefantul la plimbare de reclamă, probabil.

Asta apropo de știrea cu mai-muța.

3.

Conduceam destul de repede spre casa părinților mei. Lumina chioară a farurilor o mânjea pe cea a zilei, nu vedeam deloc bine decât la vreo zece metri în față. La un moment dat, mi s-a părut că trec pe lângă o umbră de om, cu mâinile

adânc îndesate în buzunare. Apoi, mi-a venit în cap că parcă umbra aceea îmi era cunoscută.

M-am uitat în oglinda retrovizoare și am văzut un semn timid, făcut cu mâna ridicată pe jumătate.

Am oprit departe, așteptând umbra. Era unul dintre cei mai buni prieteni ai copilăriei mele. I-am deschis portiera, el a băgat doar capul și m-a întrebat, mimând firescul, ce mai fac. L-am îndemnat să urce mai repede, că mă grăbesc.

– Nu, zice el, lasă, vin de la servici și-ți murdăresc mașina.

– Ce dracu'?! Doar ne știm de-atâta vreme! Urcă!

A urcat și s-a așezat stânjenit, pe marginea scaunului, drept, fără

FLORIN LĂZĂRESCU

**ÎNTÂMPLĂRI
ȘI PERSONAJE**

să atingă tapițeria cu spatele, cu brațele la piept. În cei doi-trei kilometri până la poarta lui, am schimbat câteva vorbe goale, stupide. Nu mai era nimic, absolut nimic, din prietenia copiilor care își petreceau mai tot timpul liber împreună, nimic din complicitatea cu care, îmi amintesc, îl ajutam să-i scrie bilețele de dragoste unei fete din satul vecin.

– Când pleci? m-a întrebat la coborâre.

– În două ceasuri.

– Păi, zice, oprește și claxonează. Să-ți dau și eu o sticlă de vin sau de lapte. Că mă simt acum dator, la ce-ai făcut pentru mine.

Nu glumea, era extrem de serios.

– Ce dracu'?! Doar ne știm de-atâta vreme! i-am zis.

Iar el a închis portiera.

4.

După câteva săptămâni de jdemii de grade căldură – în care, practic, mi se părea că trăiesc la cinci metri de Soare, mi-aș putut aprinde țigara fără brichetă, dacă aș mai fi fost fumător, doar scoțând mâna din umbră –, e cu adevărat cool să-ți iasă aburi din gură ca în Siberia și să scapi dinții la trap de frig pe prispă, cu cinj de whisky în mână.

Adevărul e că toamna nu-i ca vara. **SDC**

Știri la zi din actualitatea culturală și articolele ediției pe
www.suplimentuldecultura.ro

Dansul roboților

Din când în când, printre informațiile despre noile silicoane ale unei vedete de care n-ai auzit niciodată și ultimele declarații ale unui om politic de care ai fi preferat să nu auzi niciodată, se mai strecoară pe la subsolul fluxului de știri câte un articol care te pune pe gânduri, chiar dacă la prima vedere pare frivol.

Cum să nu te gândești, de pildă, ce s-ar putea alege de meseria ta în viitorul nu foarte îndepărtat odată cu accelerarea robotizării și a dezvoltării inteligențelor artificiale? Poate nu azi, poate nu mâine, poate nu în România, dar cândva, mai repede decât te-ai aștepta, meseria ta va fi făcută de un robot – mai rapid, mai eficient, cu mai puține cheltuieli. Sigur, vor apărea noi locuri de

muncă, noi profesii (argat la robot va fi cu certitudine una foarte populară, chiar dacă va purta un nume mai pretențios), dar din meseriile de azi ce se va alege?

De obicei se spune că slujbele repetitive, de rutină și care nu cer o calificare înaltă sunt cele mai periclitate de avansul forței de muncă robotizate. O fi parțial adevărat, dar mă îndoiesc că e un adevăr general valabil. De exemplu, n-aș crede că o muncă precum cea a căpșunilor – sau a culegătorilor de alune, nuci, mere, zmeură și altele asemenea – o să fie preluată foarte curând de roboți. Și asta nu pentru că nu s-ar putea concepe mașinării care să facă munca asta migăloasă și istovitoare, ci fiindcă s-ar putea ca omul să fie mai ieftin. Achiziționarea și întreținerea unor mașinării de cules bine coordonate în

mișcări, care să poată selecta poamele coapte și să le aranjeze frumos în lădițe, ba pe ploaie, ba pe călduri toride, pe terenuri când netede, când accidentate, s-ar putea să fie mai costisitoare decât aducerea unor imigranți flămânzi, care se defectează mai greu – și oameni de schimb se găsesc oricând.

Pe de altă parte, o muncă de înaltă calificare, cum este traducerea, s-ar putea să fie preluată mult mai rapid de computere – inclusiv traducerea audio-video, simultană și în oricâte limbi. Bun, e greu de crezut că un program computerizat ar fi capabil de traduceri literare sau teologice de mare finețe (mă gândesc la complexitatea unui text ca *Ulise* al lui Joyce sau la *Biblie* – ca să nu mai zic de erezia ideii unui Coran tradus de roboți). Însă majoritatea textelor ce se

traduc azi sunt destul de formalizate ca să poată fi transpuse cu ușurință în altă limbă. Destule documente administrative par deja scrise de roboți de la bun început, așa că nu traducerea ar fi cea mai mare problemă.

Nu sugerez aici că pe viitor o slujbă de căpșunar ar fi mai sigură decât una de traducător. Mă gândesc doar la imprezibilul cu adevărat imprezibil pe care îl va aduce viitorul. Mașini autonome o să vedem cu siguranță pe șosele. Cum ar veni, avem șoferi roboți. Ar fi posibil ca, peste câteva decenii, să existe și polițiști roboți? Să avem un robot șef de post la – să zicem – Dăbuleni? Sau un președinte al României robot – de o generație mai avansată decât cel actual? (Știu că e o glumă previzibilă, dar cred că sugerează ceva.)

Căci toate gândurile de mai sus au pornit de la o știre mărunțică și aparent amuzantă. Un club de striptease din Franța (de unde altundeva?) vrea să atragă clienții cu un număr nou: doi roboți dansatori la bară, cu camere de

RADU PAVEL GHEO
ROMÂNII E DEȘTEPTI

supraveghere în loc de capete, dar cu corp umanoid și încălțați cu pantofi cu toc înalt. Roboți dansând la bară – uite o întorsătură de situație interesantă. Aș fi zis că spectacolele de striptease și dans la bară sunt una din puținele zone în care roboții n-o să își depună niciodată dosarul pentru un post. E drept că patronii barului și dansatoarele însele au spus că nici vorbă ca roboții să pericliteze slujbele oamenilor, dar asta e azi. Ce-o să fie mâine?

Da, iată, așa e progresul: noi dileme, noi provocări. Pare-se că nici dansul la bară n-o să mai fie ce-a fost. **SDC**

Miuța prezidențială

FLORIN GHEȚU
VAGONUL CU VORBE

Bătălia pentru Cotroceni a intrat în faza lăncezelii. Activiștii partidelor strâng semnături pentru candidații lor, dar fără mare trageră de inimă. E target stabilizat de la centru și trebuie atins. Doar atât.

Corturile din marile orașe sunt pustii cam toată ziua, se adună ceva oameni mai pe seară, când centrele de cartier se mai animă. Românii nu par însă deloc atrași de prezidențiale, iar totul e anost și previzibil. Nici activiștii care trudesc pe străzi nu-s mai sprinteni. Greu să aduni semnături cu sutele când lipsește emoția.

Cine mai urmărește conferința de la ora 18 a candidatului X? Sau cine vrea să vadă replica altui candidat? Lipsa de interes

față de confruntarea prezidențialelor duce competiția la un nivel pe care nu l-am mai avut vreodată la acest tip de alegeri.

Mutarea cea mai neașteptată a fost ieșirea din scenă a lui Tăriceanu. Pare sfârșitul politic al unui proiect eșuat din start. ALDE n-a fost niciodată o soluție viabilă, ci o conductă în care au încăput de-a valma traseiștii și oamenii care n-au avut vreodată ceva de spus în politica mare. Calculul lui Tăriceanu a fost că îi oferă o lecție Vioricăi Dăncilă. Nu accepti să te retragi din cursă, iar PSD să-mi ofere sprijinul? Mă retrag eu, îl susțin pe Mircea Diaconu și îți fur electoratul. Doar că Diaconu din 2019 nu mai este cel din 2014. Nu mai are la îndemână scenariul victimizării, cum s-a întâmplat la europarlamentarele de atunci. Dintr-o dată, Diaconu și susținătorii se plâng că nu mai sunt primiți la TV și că în general aparițiile media le sunt blocate. Nici argumentul ăsta nu ține.

Ce se va alege din ALDE? Nu mare lucru. Partidul e în faliment și doar o minune îl mai poate relansa. Tăriceanu nu mai are ce oferi formațiunii sale, a ajuns un

balast, iar aldiștii nu prea au chef de opoziție, când alături de PSD viața este atât de liniștită. De ce să te duci cu Ponta? Inclusiv cei din ALDE știu că dorința lui Victor e să cucerească PSD, iar el să fie în fruntea partidului. Ce proiect o fi ăsta? Tăriceanu a ieșit din scenă, iar Mircea Diaconu nu e nici pe departe candidatul care să se poată bate pentru turul doi.

La cum joacă principalii actori politici, bătălia pentru accesul în finală se dă între Dan Barna și Viorica Dăncilă. Întrebarea este cât se vor mobiliza cele două tabere politice. Dăncilă nu e personajul pentru care să tragi, însă liderii de filiale, care mănâncă politică de ceva timp, își dau seama că eșecul Vioricăi echivalează cu un dezastru pentru partid.

Nu e clar dacă PSD va munci zdravăn pentru Dăncilă, însă ar putea funcționa sperietoarea că un scor slab la prezidențiale ar fi pașaportul partidului către opoziție. Iar la cât le este de dragă puterea, chiar și șase luni de opoziție e mult.

Ne putem aștepta așadar ca PSD să fie ceva mai montat în următoarele două luni, dar rămâne

de văzut dacă și candidatul poate duce războiul.

În tabăra USR-PLUS, lucrurile s-au complicat. Aproape inexplicabil, după succesul din 26 mai. Vârful de formă al Alianței 2020 a fost atins, iar candidatul se situează deocamdată sub scorul cumulat al celor două formațiuni. Războiul intern din USR l-a stors, din câte se vede, pe Barna. Mesajele sale nu ajung la public, iar în mintea militanților USR a încolțit ideea că alegerile pentru șefia partidului n-au fost tocmai curate. Când nu crezi cu adevărat în candidat, e greu să-l urci, însă va fi de urmărit ce se va petrece de luni încolo la USR, după congresul formațiunii.

Revelația pre-campaniei este Theodor Paleologu. Dacă ar mai umbla la discurs, dacă ar avea

ceva bani pentru o echipă de consilieri pricepuți, Paleologu ar pune mari probleme. Nu are în spate un partid puternic, Băsescu nu-i poate fi locomotivă, iar de la 5-6 la sută e totuși greu să salți la 18-20 la sută în doar două luni.

Favorit rămâne Klaus Iohannis, care deocamdată nu și-a început campania. Un președinte previzibil și plat. Nu-l văd să gafeze, pentru că nu va ieși prea des din curtea de la Cotroceni. Probabil va avea pe masă măsurători din trei în trei zile, va ști exact pe ce să pedaleze. N-are emoții privind intrarea în turul doi, iar avantajul e că aproape își poate alege adversarul din finală.

Se anunță o campanie nu spectaculoasă, ci apatică și previzibilă, singura necunoscută fiind al doilea nume din turul doi. **SDC**

Turismul fără turiști

MĂDĂLINA COCEA

**DE VEGHE-N LANUL
DE CULTURĂ**

**„Și cum ți-a plăcut la Florența?“,
mă întrebă o prietenă. „Prea
mulți turiști“, am răspuns și abia
apoi mi-am dat seama ce am spus.**

EU fusesem o turistă, în cel mai clișeic mod posibil: cu selfie-uri, cu insistența de a mânca paste „autentice“, cu încăpățănarea de a-i urca dealurile ca să văd panorama din cât mai multe unghiuri posibile. Și de fiecare dată, în fiecare plimbare, am încercat să o iau pe străzile „fără turiști“.

Orașe precum Barcelona, Amsterdam, Dubrovnik, Roma sunt cunoscute pentru faptul că au instituit strategii de limitare a

turiștilor. În Barcelona au fost proteste împotriva invadatorilor cu bețe de selfie. Orașul Amsterdam a îndepărtat mai multe simboluri ale orașului ultra-fotografiate de turiști. Dubrovnik își limitează numărul de turiști acceptați pe zi. La Roma, pe Scările Spaniole sunt plasați agenți de Poliție care imediat suflă din fluier când surprind câte un turist care ar vrea să se așeze pe ele.

Noutatea constă în faptul că inclusiv turiștii încep să fie iritați de prea mulți turiști și caută altceva. Aceasta este noul tip de turism european: a merge pe la „fără turiști“. În orașele ultra-turistice, acest lucru presupune încercarea de a găsi o experiență locală, cafelele mai puțin cunoscute, restaurante locale ascunse pe o străduță laterală, experiențe autentice. Pentru alții, înseamnă să își aleagă orașe mai puțin cunoscute din țări frecventate de turism. Asta a condus, în ultimii ani, la o creștere semnificativă a reputației unor orașe din Europa până nu demult necunoscute.

Ați auzit, de exemplu, de orașul italian Chioggia? Cunoscut

și sub numele de „Mica Veneție“, orașul se află la mică distanță de atracția turistică principală și este, asemenea Veneției, un peisaj amestecat de case, ape și poduri. Chioggia a început să fie menționat din ce în ce mai des în ghidurile turistice care propun orașe alternative celor prea frecventate de vizitatori. În Olanda, orașul Haarlem, cu aproximativ 150.000 de locuitori, a fost recomandat de „New York Times“ și „Huffington Post“ drept un loc „secret“. Nu mai este. Orașe precum Olomuc (Cehia), Durnstein (Austria), Aarhus (Danemarca) au căpătat deodată o vizibilitate foarte mare, avantajul lor major fiind faptul că nu sunt atât de „infestate“ de turiști precum vecinele lor mai celebre.

„The Guardian“ scrie că acest tip de turism se datorează în special milenarilor, care sunt mereu în căutare de experiențe „autentice“. În orașele foarte vizitate, apar din ce în ce mai mulți ghizi turistici ce oferă tururi cu iz localnic: tururi ale clădirilor abandonate, ale artei urbane, ale cafelelor necunoscute, ale celor mai

bune baruri. AirBnB, platformă online prin care persoanele fizice își pot închiria o cameră sau întregul apartament turiștilor, a introdus o secțiune dedicată „experiențelor locale“. Contra unei sume, turiștii pot participa la un curs de degustare de vinuri, pot fi purtați prin magazinele de tip *boutique* ale orașului sau pot

învăța cum să gătească specialitatea locală pe bază de pește.

Era o vreme în care, când te întorceai din concediu, te laudai cu toate obiectivele pe care le-ai văzut. Îmi convine mult mai mult moda nouă: să fi fost turist și să te lauzi cu toate obiectivele pe care le-ai ratat, pentru că erau prea mulți oameni în jur. **SDC**

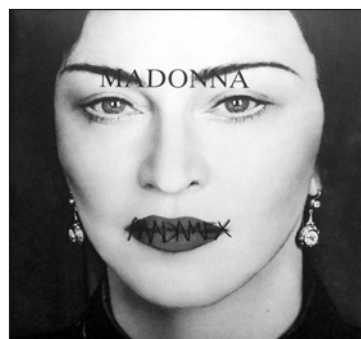
Madame reinventionX

Sincer să fiu, ca bărbat fără prea multe prejudecăți ce mă cred, mărturisesc oarecum jenat că n-am avut niciodată fantezii erotice cu Madonna, diva generației optzeciste.

S-a întâmplat să-i văd videoclipurile chiar în anii de lansare a carierei, când șoca pe toată lumea cu atitudinea provocatoare, considerată prea sexy, prea nerușinată chiar și pentru societatea americană. Nu m-au dat pe spate prin conținutul lor, incriminat pe variate meridiane, habar n-am de ce. Nudurile foto dintr-o carte mult discutată mi se par la fel de „excitante“ ca picturile lui Picasso. Aparițiile voit epatante din filme, concerte și emisiuni televizate păcălesc pe naivi și zgândăresc pe ipocriți.

Și ca să adeverească butada conform căreia femeile sunt mai ispititoare când își lasă goliciunea întrezărită, nu când și-o dezvelesc, în interiorul ultimului album, *Madame X* (2019, Boy Toy/Live Nation), Madonna pune o fotografie generoasă în care își acoperă „triumful Bermudeilor“ cu palmele înzorzonate de brățări și inele, în stilul excesiv și pretențios vulgar consacrat de ea. Ca femeie de genul „puștoaică obraznică“, mi-a ocolit interesul. Nici multiplele reinventări nu m-au impresionat. În direcția asta și-a depășit competitivele și antecesoarele, datorită debordantei imaginații în permanentă căutare de altceva.

Lipsa grației și a distincției înnașcute dă senzația că Madonna imită doar ce vede la altele. De exemplu, poza de pe coperta unor

ediții ale discului actual, pusă și pe pagina ce deschide site-ul personal, și pe afișul unui documentar video livrat de magazinul Amazon, amintește izbitor de actrița Faye Dunaway! Unii apreciază la superlativ rezultatele mistificării. Pe mine mă amuză. Știu că e greu de crezut, însă n-am cum și de ce minți. Când Madonna exploda mediatic, eu încă eram amorezat de Donna Summer și Janis Joplin (nu mai zic de Anca Graterol, să nu trezesc gelozii gratuite!), iar Wendy O'Williams și Lita Ford mă ispoteau cu zvâc din marginalitatea heavy-punk. Naturalețea, fie și jucată, cu care acestea și-au păstrat stilul, mi se pare mai de admirat decât adaptarea continuă la modă. Unde pui

DUMITRU UNGUREANU

ROCKIN' BY MYSELF

că uneori cameleonismul joacă feste: ilustrația (fiindcă fotografie clară nu-i!) de pe ediția europeană a recentului LP amintește de-o eroină a filmelor cu vampiri. Trimitere psihanalizabilă, dacă ai în vedere natura vorace a divei.

Comentariile despre imaginea Madonnei pot suna aiurea. În fond, vedeta știe că a pierdut pariul cu actoria și filmul, deși s-a străduit mult să câștige. Iconografia multimedia, amploarea punerilor în scenă, opulența habitatului și stridențele comportamentale sunt menite să ascundă trista realitate. Referință obligatorie în domeniul videoclipurilor, totuși nu poate fi luată în serios: imaginile subminează deseori muzica, deși aduc

notorietate. Materia lor, montajul și mesajul atârnă mai greu decât „explicit lyrics“. A se vedea sofisticatul *God Control*, unde problema armelor din SUA pică în derizoriu, abordată vizual de ubicua băgăreață. Iritați sau nu de ceea ce li se arată, receptorii *nu mai ascultă ce aud*. Și pierd tocmai ce contează și ce vrea artista să comunice.

Am avut ocazia să ascult la timp discurile Madonnei. Înainte de 1989 intrau în circuitul neoficial de la noi cam la două sau trei săptămâni după ce apăreau în vest. Apoi, din 1990 circulația muzicii s-a iuțit continuu, până la paradoxul că poți auzi un disc înainte ca el să fie lansat, cum s-a întâmplat chiar cu *MDNA* sau *Rebel Heart*. Genul muzical pop-dance poate fi perpelit în discuții drept o chestiune de gust sau de conjunctură, de omorât vremea sau de mimat importanța. A nu observa însă calitatea înregistrărilor Madonnei, perfecțiunea tehnică, dinamica structurală și atractivitatea oricărei piese de pe orice disc trădează un receptor defect, dacă nu unul rău sau prost intenționat. **SDC**

Jurnal de *insider*: FITPTI 2019 (II)

Mă întrebă fanii FITPTI ce le recomand din program. Fără ezitare, eu recomand tot, altfel nu aş fi aşezat spectacolele, performanţele, expoziţiile, lansările de carte şi toate celelalte evenimente în desfăşurătorul zilelor acestei ediţii (a XII-a, 3-10 octombrie, cu un Prolog pe 29 septembrie şi un *showcase* Teatrul Luceafărul pe 1 şi 2 octombrie).

Sunt producţii teatrale foarte diverse, care se joacă pentru prima oară pe scenele urbei, vizând spectatori de la cele mai fragede vârste (bebeluşi), până la cei cu podoaba capilară albită de trecerea anilor. M-am orientat către producţii surprinzătoare ca tematică şi tratare scenică, imaginate de artiştii de teatru din diverse generaţii, cu stilistici inovative şi variate.

Un *hater* se plânge, comentând pe Facebook, că numele festivalului e prea greu de ţinut minte. A făcut-o în termeni cam nepotriviti publicului tânăr pe care-l vizăm, cu unele categorii de adresabilitate încă în formare şi timpane ce-ar trebui ferite de o asemenea coloratură trivială. În manualele de management şi marketing cultural, la capitolul ce teoretizează organizarea unui eveniment,

se precizează că titulatura trebuie să sintetizeze identitatea manifestării pe care-o desemnează: Festivalul Internaţional de Teatru pentru Publicul Tânăr. Vremurile pe care le trăim sunt, ce-i drept, foarte grăbite, totul se petrece accelerat şi denumirile cu cinci cuvinte ne solicită puţin atenţia şi memoria. Capacităţi care, în ciuda precipitării care ne defineşte viaţa socială, trebuie totuşi exersate, dacă le vrem în stare de funcţionare. Aşa că a ţine minte o succesiune de câteva substantive e un exerciţiu benefic tuturor. Că doar nu e precum *pneumonoultramicroscopicsilicovolcaniconioza*, considerat cel mai lung cuvânt din limba română.

BIROCRĂŢIA E UN ADVERSAR AL ORICĂRUI ORGANIZATOR DE EVENIMENTE

O trupă care vine de mai mulţi ani la noi în festival îmi spune că ştie de dificultăţile din anul acesta, când cultura a avut probleme cu finanţarea, aşa că se mulţumeşte cu oricât putem noi oferi ca onorariu. Membrii ei s-au simţit atât de bine la ediţiile precedente şi au dezvoltat o relaţie atât de specială cu publicul, încât le face plăcere să revină şi nu vor ca financiarul să stea în calea materializării proiectului. Te unge la suflet să primeşti asemenea reacţii de la artiştii foarte ocupaţi, foarte solicitaţi şi care îşi organizează programul de turnee şi ajustează sumele pentru drepturi de autor în aşa fel încât să poată reveni în FITPTI.

Una caldă, una rece! Birocraţia e una dintre adversarele redutabile ale oricărui organizator

de evenimente din patria noastră. Teancuri de hârtii, adrese, solicitări şi rezoluţii, aprobări şi ştampele în piramidă, trasee obscure pe unde hârtiile acestea trebuie să circule fizic, să se ducă, să revină, să fie parafate şi confirmate. Luate cu valul, unele se mai rătăcesc, cad pe după birouri, poposesc în mapele nepotrivite ori, obosite de-atâta alergături între instituţii şi birouri, zac răpuse în vreun sertar în care nimeni nu mai umblă apoi vreodată. Uneori cred că multe ajung şi la coşul de gunoi, iar de acolo, prin reciclare, reiau circuitul birocratic. Dacă paginile acestea ar putea vorbi... Soluţia e rezilienţă maximă, sute de telefoane gen „aţi primit, când e gata, când să revenim?”. Desigur, de cele mai multe ori eşti purtat cu vorba şi conversaţia de la un birou la altul, „nu e la noi, nu-i de competenţa noastră, e la alt departament” şi altele asemenea. Le ştii prea bine, pentru că ritualul se repetă la orice chestiune de rezolvat.

An de an, FITPTI îmi lărgeste nu numai cercul conexiunilor profesionale, ci mă şi învaţă sumedenie de lucruri noi. De pildă, tipuri de regim alimentar. Am rămas surprinsă câte genuri există: halal, vegan, alergii la gluten, alergii la lactoză, alergii la alune, ouă, ovo-vegetarian, ovo-lacto-vegetarian, vegetarian, cuşer etc. Despre majoritatea auzisem, doar de halal nu ştiam nimic. Precauţiile sunt legate nu atât de pregătirea mâncării, cât de tehnica foarte precisă de sacrificare a animalelor care ajung apoi în farfurie sub formă de bucate, cu grija de a nu fi stresate în prealabil şi cu rigori legate de fazele ulterioare de procesare.

VREAU SĂ LE OFER ŞI CELORLALŢI O PARTE DIN BUCURIA PE CARE O TRĂIESC

O prietenă mă întrebă care e secretul energiei pe care o probez prin fapte înainte şi în timpul festivalului. N-am avut un răspuns să-i ofer, nu deţin nici un secret, aşa funcţionez pur şi simplu. Gândindu-mă apoi mai pe îndelete, o posibilă explicaţie ar fi că îmi place ceea ce fac şi că mă pricep. Şi că vreau să le ofer şi celorlalţi o parte din bucuria pe care o trăiesc când văd spectacole de calitate, adunându-le, iată, într-un program de festival.

S-au vândut ca pâinea caldă biletele la *Moş Nichifor* (Teatrul Act din Bucureşti), cu care deschidem festivalul, *Legături primejdioase* (Teatrul Mic din Bucureşti) şi *In a forest dark and deep* (Unteatru din Bucureşti). Primul, cu Marcel Iureş în rolul popularului

OLTIȚA CÎNTEC

DATUL ÎN SPECTACOL

personaj al lui Ion Creangă; al doilea, cu Florin Piersic Jr. în Valmont; ultimul, cu Tudor Chirilă. Spectatorii nici nu ştiau prea bine titlurile spectacolelor, le identificau prin numele celor două vedete care apar pe afiş împreună cu alţi actori, minunaţi şi ei, printre alţii, Ruxandra Maniu, Diana Cavaliotti, Mihaela Sârbu. Amuzant e că, în cazul lui Florin Piersic Jr., mulţi sunau să se asigure că e vorba de fiu şi nu de senior, pe care unii îl adoră, alţii îl ocolesc pentru că vorbeşte prea mult. **SDC**

ION BARBU

PINACOTECA DIN PETRILA

Moş Nichifor (Teatrul Act din Bucureşti)

INTERVIU CU VIOLONISTA MĂLINA CIOBANU:

„Performanța înseamnă o însumare a sacrificiului și a puterii de a dăruii”

De la înălțimea celor numai 21 de ani ai săi, violonista română Mălina Ciobanu își dezvăluie talentul și virtuozitatea în săli celebre de pretutindeni în lume. Născută în 1998 la Iași, ea își începe studiile de vioară la Iași cu profesorul Bujor Prelipceanu. Din anul 2017 studiază vioara la Academia Barenboim-Said cu profesoara Mihaela Martin. A participat la numeroase masterclass cu muzicieni precum Igor Oistrakh, Pierre Amoyal, Mihaela Martin, Zakhar Bron, Ida Haendel, Eugen Sârbu.

Este laureată a numeroase premii, cum ar fi *Young Talents with the Orchestra* (Italia); Premiul juriului „EMCY Fa. H. Wanka” la Concursul Internațional Kloster Schontal; laureată la Concursul Internațional „Concertino Praga”; Premiul întâi la Concursul Internațional „Erich Bergel”; Marele Premiu la Concursurile Internaționale „Remember Enescu” și „Paul Constantinescu”. Drumul ei este de-abia la început, talentul îi este însă acel mai bun pașaport pentru cariera sa viitoare.

DAN BURCEA

Înainte de toate, spuneți-mi, vă rog, unde vă aflați acum?

În acest moment mă aflu în Berlin, tocmai m-am întors de la „Aurora Musikfestivaler”, unde am petrecut 10 zile extrem de intense, pline de muzică și unde am avut șansa de a lucra și învăța de la muzicieni extraordinari, precum Johannes Gustavsson, Jukka-Pekka Saraste sau Leonidas Kavakos. După aceea am susținut un concert alături de Junge Philharmonie Berlin în Dresda, iar acum mă pregătesc pentru cele ce vor urma.

Câteva cuvinte despre dumneavoastră?

Mă numesc Mălina Ciobanu, m-am născut în Iași, unde am urmat studiile la Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” sub îndrumarea prof. Catargiu Calistrat, iar apoi sub îndrumarea prof. univ. dr. Bujor Prelipcean, până la vârsta de 18 ani.

Din anul 2017, am fost admisă la Barenboim-Said Akademie din Berlin, unde studiez și în prezent la clasa violonistei Mihaela Martin.

Mihaela Martin la o lecție cu Mălina Ciobanu, Kronberg Academy

Când ați început studiul vioarei?

Muzica a avut un rol foarte important în viața mea de când mă știu, de la vârsta la care nu conștientizăm foarte multe lucruri. În prezent, când vorbesc despre prima apariție a muzicii în viața mea, o fac doar din amintirile împărtășite de părinți. Bineînțeles că la vârsta de 2 ani, de exemplu, pasiunea pentru muzică nu viza un instrument sau un compozitor, ci tot ce poate însemna muzică din perspectiva unui copil – ceva foarte general și care îți dă o stare de bine. Trebuie să menționez

faptul că, până în momentul în care am început să studiez vioara, nu am fost un consumator al muzicii clasice. Totul a început din curiozitate; până la urmă, așa sunt copiii, iar de multe ori învață și experimentează datorită acestei curiozități. Bineînțeles, nu de fiecare dată aceasta se și finalizează; însă cazul meu a fost unul fericit, deoarece, odată cu trecerea timpului, dorința de a rezolva misterele acestui instrument nu m-a părăsit niciodată. Vioara pe care cânt acum este o vioară Baldantoni, care mi-a fost împrumu-

tată cu generozitate de Beares International Violin Society.

În spatele imaginii virtuozității unui artist știm foarte bine că se scunde un imens volum de muncă. Care este regimul dumneavoastră de viață zilnic, cât de mult lucrați?

În mod cert, nu cât mi-aș dori. Spun acest lucru deoarece, din păcate, tot eu trebuie să mă ocup și de aspectele administrative. Sunt nevoită să fiu manager, promotor etc. Iar cum fiecare din aceste „joburi” este pentru muzică, pot

© Victor Eskenasy

spune că petrec cel puțin 6 ore pe zi pentru dezvoltarea mea ca muzician. Dacă nu studiez, ascult foarte multă muzică, tocmai pentru a îmi putea deschide noi porți în carieră, de a găsi noi căi de a mă dezvolta. De asemenea, acord timp și importanță și altor subiecte, precum literatura sau filosofia. Cred cu tărie că orice artist ar trebui să acorde importanță acestora, deoarece ajută enorm la dezvoltarea noastră intelectuală, ne lărgeste orizontul. Despre muzică nu poți spune vreodată că ai ajuns în punctul în care nu mai poți face nimic deoarece ai descoperit tot ce se putea descoperi. Muzica este un domeniu atât de complex, încât nimeni nu va ajunge să spună vreodată „suficient”, dar cu siguranță suntem cu toții de părere că este foarte motivant

„Până la urmă, ceea ce exprimăm în artă vine în mare parte din experiențele noastre personale.”

să vezi că țelul pentru care muncești cu atâta sânge este din ce în ce mai bine conturat la orizont.

Ați primit numeroase premii. Ce reprezintă ele pentru dumneavoastră?

Marele George Enescu avea un motiv bine întemeiat când spunea că din ceea ce se realizează pe plan artistic 10% este talent și 90% este muncă. Performanța pentru mine înseamnă o însumare a sacrificiului și a puterii de a da. Nu este ușor, dar nici imposibil. Am făcut-o prin forțe proprii, alături de oameni extraordinari de la care am încercat să absorb informațiile precum un burete, pentru ca apoi să le introduc în stilul meu de viață și interpretativ. Toate rezultatele și experiențele pe care le-am avut până acum mă mențin extrem de motivată. Mă amuză întotdeauna când oamenii întreabă care este secretul pentru a reuși. Nu există absolut nici un secret. Reușita este de fapt constituită dintr-o serie de elemente despre care tot auzim și pe care unii încearcă și reușesc să le pună în practică. Munca, hotărârea, consecvența și deschiderea spre lucruri și viziuni noi sunt soluțiile-cheie, dar la fel de important este să ai parte de o serie de piloni care să te ajute să te dezvolti și să te încurajeze, iar aici pot numi familia, profesorii, respectiv oamenii generoși ce își doresc să îți fie alături și, nu în ultimul rând, un gram de noroc.

Ce înseamnă pentru dumneavoastră a fi interpret?

Pentru mine interpretul reprezintă o sinteză de informații, experiențe și originalitate. Un artist, pentru a ajunge la varianta lui cea mai complexă, trebuie să se afle într-o continuă căutare și analiză – nu mă refer aici numai la descoperirea profesională, ci și personală.

Până la urmă, ceea ce exprimăm în artă vine în mare parte din experiențele noastre personale. Oricât ai învăța la școală niște principii, în orice fel ai încerca, exprimarea în artă trebuie să vină de la tine, iar originalitatea și-o dai sinteza pe care o faci. Pentru a putea pătrunde dincolo de ce se află în partitură, trebuie să combini toate aceste elemente cu înțelepciune și emoție; ador să mă aflu în postura de interpret pentru că îmi oferă șansa să experimentez și să transmit mai departe elementele pe care tocmai le-am menționat.

© Dușa Ozolin

Putem vorbi de libertate de interpretare atunci când ne referim la raportul dintre tehnică și interpretare personală a unei partituri?

Cu siguranță trebuie să existe libertate în interpretarea noastră, cu toții aspirăm la acest lucru, dar trebuie să fim extrem de atenți la acea linie foarte subțire dintre libertate și prost-gust. Cineva îmi spunea la un moment dat că există un anumit disconfort atunci când vine vorba de a interpreta lucrări semnate de J.S. Bach din cauza lipsei de înțelegere sau imposibilității de a găsi libertatea într-un loc care poate părea precum o cutie. Cunoștințele acumulate pot fi de mare ajutor în dobândirea libertății interpretative, dar și un impediment, dacă acestea nu sunt gestionate responsabil; depinde foarte mult de interpret și de modul în care acesta își folosește raționamentul – poți fi atât de preocupat de perfecțiunea tehnică și elementele teoretice, încât poți uita esențialul – să transformi o înșiruire de sunete într-o poveste.

Care este compozitorul dumneavoastră preferat?

Cu siguranță Beethoven și, dacă stau să mă gândesc, lui i se datorează faptul că în acest moment fac ceea ce fac cu atâta convingere și dăruire. Îmi aduc aminte că aveam vreo 12 ani când ascultam *Sinfonia a IX-a* și mi-am spus: „Da, asta este ceea ce vreau să fac” și mă simt cu adevărat norocoasă că pot fi un intermediar între compozitor și public, nu doar un ascultător.

Ce proiecte aveți?

În acest moment sunt îndemnată de o puternică dorință de cunoaștere, asimilez în permanență valori noi din culturile variate cu care intru în contact. Îmi doresc să mă întorc în România cu o viziune proaspătă și să pot aplica într-o manieră pozitivă acasă lucrurile bune pe care le-am învățat și le voi învăța aici. Faptul că mă aflu printre mii de studenți din absolut toate colțurile lumii mă încarcă la fiecare întâlnire cu puțin din cultura lor și este deosebit de interesant pentru un român obișnuit cu o societate

„Despre muzică nu poți spune vreodată că ai ajuns în punctul în care nu mai poți face nimic deoarece ai descoperit tot ce se putea descoperi. Muzica este un domeniu atât de complex, încât nimeni nu va ajunge să spună vreodată «suficient».”

atât de diferită. Tot ceea ce mi se întâmplă mă face extrem de fericită. De aceea, în acest moment, nu mă gândesc la o reîntoarcere definitivă în România. În afară de asta, anul acesta va aduce o serie de proiecte despre care cei care mă urmăresc vor afla la momentul potrivit.

Ce mesaj aveți pentru tinerii de azi?

Mi-aș dori ca tinerii să conștientizeze că muzica clasică stă la baza oricărui gen muzical. Personal, cred că este extrem de importantă în viața noastră și, indiferent că îți face plăcere sau nu să o ascuți,

profesezi în acest domeniu sau nu, nu vei întâmpina nici un element negativ dacă îi acorzi o șansă. Dacă nu a fost dragoste la prima ascultare, așa cum se întâmplă multe ori, cu siguranță ar trebui insistat, deoarece nu este un gen muzical care să „prindă” pe toată lumea imediat. Ceea ce vreau să spun este că muzica clasică va fi întotdeauna extrem de benefică pentru viața noastră; nu o spun cu nici o urmă de subiectivitate, până la urmă atâtea studii științifice au confirmat asta. În rest, trăiți și bucurați-vă de prezent! **SDC**

O toamnă plină la Iași

În această toamnă la Iași se anunță multe evenimente culturale, cu care ne-am obișnuit de acum să fie parte din viața noastră. Sâmbătă, 21 septembrie, are loc deschiderea stagiunii 2019-2020 Operei Naționale din Iași, cu *Magia serii în sunet și lumină*, pentru

ca apoi să ne bucurăm de FILIT, ajuns la cea de-a VII-a ediție, de FITPTI, de Festivalul de Muzică Bizantină și, în octombrie, de Gala Premiilor Operelor Naționale. Și să nu uităm că tot în octombrie urmează și ediția ieșeană a Salonului de carte Bookfest.

MAGIA SERII ÎN SUNET ȘI LUMINĂ, IAȘI, 21 SEPTEMBRIE 2019

Opera Națională Română Iași vă invită sâmbătă, 21 septembrie, începând cu ora 20.30, la cel mai așteptat spectacol de operă în aer liber, *Magia serii în sunet și lumină*, ediția a IX-a.

Soliștii, baletul, corul și orchestra Operei Naționale Române Iași vă vor încânta cu momente artistice deosebite, totul sub bagheta dirijorului Alessandro Cedrone.

Spectacol care va deschide stagiunea 2019-2020 a Operei Naționale Române Iași va avea loc pe Esplanada Teatrului.

FILIT, 2-6 OCTOMBRIE

La FILIT 2019 va apărea proiectul editorial *Creangă 2.0*, o colecție de cinci volume semnate de scriitori contemporani care au acceptat provocarea de a scrie câte o continuare a unei povești de Ion Creangă: Matei Vișniec – *Capra cu trei iezi 2.0*, Bogdan Alexandru Stănescu – *Prostia omenească 2.0*, Veronica D. Niculescu – *Harap Alb 2.0*, Lavinia Braniște – *Punguța cu doi bani 2.0*, Alexandru Vakulovski – *Ivan Turbincă 2.0*.

Colecția este ilustrată de artistul Adrian Serghie și dorește să readucă în atenție opera lui Ion Creangă, punând totodată în valoare în mod creativ muzeele literare ieșene printr-un concept modern.

Tot în cadrul ediției a VII-a a festivalului vor fi inaugurate proiectele expoziționale *In Memoriam Emil Brumar*. În Casa FILIT va putea fi vizitată expoziția de arte vizuale intitulată *Scrisori către Julien Ospitalierul*, compusă din lucrări semnate de douăzeci de artiști din România, Franța și Italia, fiind curatoriată de graficianul Dragoș Pătrașcu. O altă expoziție de pictură și poezie dedicată lui Emil Brumar va fi *Negoț cu îngeri*, a artistei Zamfira Zamfirescu din Cluj-Napoca, găzduită de Galeria de Artă „Theodor Pallady”.

Publicul va avea ocazia de a-i cunoaște pe scriitorii Richard Ford (SUA), Mihail Șișkin (Rusia), María Dueñas (Spania), Mathias Énard și Lionel Duroy (Franța), Sjón (Islanda), Kim Leine (Daneamarca), Herman Koch (Olanda), Aslı Erdoğan (Turcia), Ahmed Saadawi (Irak), Svetislav Basara (Serbia), Drago Jančar (Slovenia), Geneviève Damas (Belgia), Faruk Šehić (Bosnia și Herțegovina).

De asemenea, cititorii îi vor putea întâlni la Casa FILIT pe scriitorii români Diana Bădica, Dan Coman, Andrei Crăciun, Bogdan Georgescu, Florin Irimia, Emanuela Iurkin, Olga Macrinici, Dan Miron, Cătălin Pavel, Dan Pleșa, Simona Popescu, Andreea Răuceanu, Doina Ruști, Bogdan Suceavă. Tot la Casa FILIT se vor derula evenimente ce vor avea în centru poezia la care vor participa Svetlana Cârsteian, Ionel Ciupureanu, Sorin Despot,

Irina Georgescu, Silvia Grădinaru, Diana Iepure, Ligia Keșișian, Vasile Leac, Vlad Pojoga, Monica Stoica, Livia Ștefan, Victor Țvetov, Mihai Vieru, Gelu Vlașin, Andrei Zbirnea.

Casa Copilăriei, dedicată literaturii pentru copii, va găzdui evenimente cu scriitorii Cristina Andone, Lavinia Braniște, Veronica D. Niculescu, Alexandru Vakulovski și Matei Vișniec. La Casa Fantasy, dedicată literaturii fantasy, vor participa scriitorii Rodica Bretin, Lucian Merișca, Ana Maria Negrilă, Mircea Oprea și Liviu Surugiu.

Traducătorii prezenți la FILIT vor fi Georg Aesch (Germania), Jan Willem Bos (Olanda), Jan Cornelius (Germania), Sean Cotter (SUA), Antônia Escandell Tur (Spania), Jarmila Horáková (Republica Cehă), Fernando Klabin (Brazilia), Joanna Kornaś-Warwas (Polonia), Gabriella Koszta (Ungaria), Marily Le Nir (Franța), Steinar Lone (Norvegia), Marian Ochoa de Eribe (Spania), Ivana Olujić (Croatia), Szonda Szabolcs (România, limba maghiară).

FESTIVALUL DE MUZICĂ BIZANTINĂ DE LA IAȘI, 2-6 OCTOMBRIE 2019

Festivalul de Muzică Bizantină de la Iași este cel mai mare eveniment din țară dedicat artei muzicale bizantine. Reunind la Iași cei mai renumiți interpreți, Festivalul va transforma Iașul, pentru

cinci zile într-o „capitală a cântului bizantin”.

În perioada 2-6 octombrie 2019 suntem invitați să participăm la cea de-a treia ediție a festivalului.

Vor fi cinci zile dedicate cântului bizantin, alături de formații corale, interpreți și cercetători specializați pe diferite ramuri ale acestui gen muzical din Rusia, Georgia, Ucraina, Ungaria, Liban, Grecia și România.

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU PENTRU PUBLICUL TÂNĂR IAȘI, 3-10 OCTOMBRIE

Din cei peste 500 de invitați străini, cei mai mulți sunt pentru prima oară în România. Printre ei, Compania Utervision din Japonia (*Povestea tăietorului de bambus*, o străveche poveste japoneză transpusă scenic în stil Bunraku), Yun Hyejin din Coreea de Sud cu un spectacol croit în jurul unui instrument tradițional coreean, Gayageum (*Lângă tine*), Nukketheateri Sampo din Finlanda, cu un spectacol muzical pe teme de circ (*Circus Sampo*), Useful Monsters din Marea Britanie, cu o ingenioasă creație (*Mutați promițători*), Kayan Marionette din Egipt, cu o producție blacklight (*Imaginație 7/Păpușile au talent*), Compania Djarama din Senegal (*Bucățica de lemn*), Samoelet din Franța (*De atunci pinguinii zboară*), Traviecircus din Mexic/Italia, cu un spectacol stradal inspirat din mari teme ale culturii mexicane (*FIESTA*), Compania Fenix din Germania, un spectacol *open air* cu costume iluminate din interior (*Luminile vizuini*), Los Claveles din Spania cu un spectacol nonverbal (*Capra cu șapte iezi*) etc. O expoziție interactivă, *Prietenii lui Crusoe*, va veni la Iași din Spania (Compania Toc de Fusta) și va poposi în foaierea Teatrului Luceafărul, invitându-i pe spectatori să interacționeze cu automate de mari dimensiuni inspirate din peripețiile lui Robinson Crusoe.

„Din punct de vedere conceptual, am considerat că așezând în program creații pe care publicul nostru nu le-a văzut vreodată vom dispune de un atu care să reliefeze identitatea FITPTI, care să-i dea o notă specială de unicatitate, de atractivitate pentru spectatori deschiși la noi provocări culturale. Un public care e evoluat odată cu evenimentul nostru, care s-a modelat și pe care vrem să-l răsfrâm în continuare cu propuneri estetice cărora să nu le poată rezista”, a precizat curatorul FITPTI, Oltița Cîntec.

GALA PREMIILOR OPERELOR NAȚIONALE, IAȘI, 9 OCTOMBRIE 2018

O altă surpriză a lunii octombrie o reprezintă Gala Premiilor Operelor Naționale, care revine pe scena Operei Naționale Române Iași.

Ediția dedicată Centenarului României este programată marți, 9 octombrie 2018, și o are ca invitat extraordinar pe soprana Patrizia Ciofi.

Dirijor: Alessandro Cedrone
 Patrizia Ciofi s-a născut în Casole d'Elsa (1967), provincia Siena, Toscana din centrul Italiei. A studiat la Istituto Superiore di Studi Musicali Pietro Mascagni din Livorno și a debutat în 1989 la Teatro del Maggio Musicale, Florența, în *Giovanni Sebastiano* de Gino Negri. A cântat în marile opere din întreaga lume, printre care La Scala din Milano, Paris Opéra, Lyric Opera din Chicago și Opera de Stat din Viena. Repertoriul ei include *Violetta (Traviata)*, *Amenaida (Tancred)*, *Amina (Somnambula)*, *Lucia di Lammermoor*, *Maria Stuarda*, *Manon de Massenet*, *Léila (Pescuitorii de perle)*, *Cele patru eroine (Povestirile lui Hoffmann)*, *Julietta (Romeo și Julieta)* și *Sophie (Cavalerul rozelor)*. A apărut pe numeroase înregistrări, printre care *Nunta lui Figaro*, dirijor René Jacobs, câștigând premiul Grammy 2005 pentru cea mai bună operă înregistrată. **SDC**

REMARCAT LA CANNES, VÂNDUT ÎN TOATĂ LUMEA,
FILMUL LUI CORNELIU PORUMBOIU A AJUNS ACASĂ

La Gomera, joaca unor oameni mari cu culorile

„Joaca unor oameni mari cu culorile“, spune scenografa Simona Pădurețu, dar nimic nu e luat în joacă în cel de-al cincilea lungmetraj de ficțiune al lui Corneliu Porumboiu, cea mai originală voce a cinematografului românesc actual. Porumboiu se apropie mai mult de public și nu se joacă doar cu culorile, ci și cu stilurile cinematografice, iar joaca lui stratificată poate fi savurată și de spectatorii ocazionali, și de cinefilii puri și duri.

IULIA BLAGA

După premiera lăudată din competiția Festivalului de la Cannes, *La Gomera* (*The Whistlers* în engleză) a fost vândut în toate teritoriile din lume și a fost ales să reprezinte România în cursa pentru nominalizările la Oscarul pentru cel mai bun film internațional. Din 13 septembrie rulează și în cinematografele de la noi.

Filmul îi are în distribuție pe Vlad Ivanov, Catrinel Marlon, Rodica Lazăr, Sabin Țambrea, István Teglas și pe actorii spanioli Agustí Villaronga, Cristóbal Pinto și Antonio Buíl și e produs de 42 KM FILM (România) în coproducție cu Les Films du Worso (Franța), Komplizen Film (Germania) și Arte Grand Accord (Franța/Germania).

Actorul principal, directorul de imagine și scenografa vorbesc mai jos despre ce a însemnat munca la acest film.

VLAD IVANOV (ACTOR)

Când pregăteam filmările, Corneliu spunea despre personajul meu că e, de fapt, continuarea polițistului din *Polițist, adjectiv*, care odinioară credea în lege, iar 10 ani mai târziu e într-o perioadă a vieții în care nu mai crede în sistem. I s-au întâmplat multe și e cu totul altcineva, de aceea acceptă să intre în combinație cu o grupă mafiotă, ca să facă bani.

Dacă *Polițist, adjectiv* era un film minimalist, acum Corneliu

© Vlad Cioplea

și-a schimbat total stilul. Filmul conține, de fapt, mai multe stiluri în special din filmul noir, din thriller, e și o *femme fatale* acolo, și e gândit cromatic pe capitolul de culori (datorită Arantxei Etcheverría, care e soția lui Corneliu, dar asta n-are relevanță, ea fiind un artist care se legitimează).

Lumea spune: „Iarășii filme cu un om care urcă dealul în 10 minute și mănâncă ciorbă alte 10!“.

La Gomera are, însă, multe ingrediente și cred că va plăcea publicului. E adevărat că personajul meu are o scenă în care mănâncă ciorbă sau supă cu mama lui, dar e o scenă mică. (Râde.)

Eu și Cornel ne-am apropiat foarte mult odată cu *Polițist, adjectiv*, ne-a plăcut să lucrăm împreună și știm multe unul despre celălalt. Acum, partea frumoasă a fost că am putut lua parte la tot procesul de casting, desfășurat cu actori români și spanioli. A fost un punct câștigat pentru mine, pentru că am văzut actrițe și actori și fiecare venea cu propunerea lui, așa că am putut încerca multe lucruri pentru a găsi drumul cel mai just către personaj. Spunea și Corneliu: „Dacă toate personajele din film joacă, personajul tău ajunge să fie mult mai interiorizat, adică mai nejuțat. Rar își scoate la suprafață lumea interioară“.

Amintirile mele cele mai dragi de la film sunt legate de echipă.

A fost una dintre cele mai frumoase echipe cu care am lucrat. Au fost multe secvențe dificile și fără ea nu aș fi reușit.

Îmi place mult filmul de autor, care propune teme noi, dar cu siguranță mi-aș dori acum – deși toată lumea mă vede în personaje negative – să fac o comedie romantică. Aș vrea să fac și un serial pentru că mai multe episoade sau sezoane te obligă să construiești altfel personajul, prin evoluția lui. Prin agentul meu, Richard Cook, am deja câteva propuneri.

TUDOR MIRCEA (DIRECTOR DE IMAGINE)

Fiecare regizor are stilul lui. Cu Corneliu, cu care lucrez de la *Când se lasă seara peste București sau Metabolism* (2013) pregătim filmele cu mult timp înainte, cu detalii foarte aprofundate. Pentru *La Gomera* a fost o muncă imensă de căutat locații (am căutat mult locațiile de pe insulă și chiar și pe cele din București), dar am și discutat mult despre stiluri și despre partea vizuală.

Am mai lucrat cu regizori interesați de vizual – am avut o experiență extraordinară cu Raoul Ruiz căruia i-am fost operator de cameră la *Les âmes fortes* (2001) –, dar cu siguranță Corneliu e printre acei regizori care nu lasă nimic la întâmplare din punctul de vedere al imaginii. Fiecare colț din cadru, fiecare culoare și fiecare volum sunt acolo cu un scop.

Îmi place tot procesul muncii cu Corneliu, de când citesc scenariul și discutăm despre poveste până la ce se creează și la ce ajungem în momentul filmării. Toată partea asta e o muncă foarte intensă. Pentru *La Gomera* am avut timp să filmăm cu o cameră mai mică secvențe întregi, astfel încât la filmarea propriu-zisă știam exact ce urma să se întâmple. Corneliu se implică foarte mult și în postproducție, unde căutăm zona vizuală foarte atent.

Nu a fost o scenă care să îmi pună probleme. S-a spus despre scena cu oceanul că ar fi fost grea, dar pentru mine, care am mai filmat în apă și practic sporturi nautice, nu a fost ceva extrem de greu. La secvențele cu Vlad (n.red.: Ivanov), unde trebuia să joace mai intens, nu mi-am permis să opresc și să modific diverse lucruri, deci trebuiau să fie bine pregătite de la bun început.

Și la *Metabolism* sau *Comoara* partea vizuală a jucat un rol foarte important, chiar asumat 2D cum a fost la *Metabolism*. *Comoara* a fost decupat altfel (unghiulație, prim-planuri, planuri largi), ceea ce i-a plăcut mult lui Cornel și a ieșit puțin, să zicem, din zona lui de până acum. Dar e greu de estimat în ce zonă vizuală va fi următorul lui proiect.

SIMONA PĂDUREȚU (SCENOGRAF)

A fost prima mea colaborare cu Corneliu și primul film la care el a folosit decor construit în platou. Pentru mine experiența a fost foarte plăcută – o spun fără nici un soi de gădileală. Dintre toți regizorii cu care am lucrat, Corneliu pune cel mai mare accent pe vizual. Și e și o persoană foarte făină, în *Gomera* stăteam serile cu toții la un pahar și discutam despre orice.

La început am avut rețineri, pentru că nu știam pe nimeni în afară de Tudor Mircea (cu care mai lucrasem la proiecte mici) și de băieții de la amenajare set, *dressing* și construcții, dar am rezonat foarte bine cu cei din echipă. Până la urmă a fost bine, a văzut Corneliu că are cu cine lucra, pentru că noi, venind noi din zona de reclame mari, aveam mai multă experiență pe construcții.

Pentru el cred că a fost un fel de revelație, mi-a și spus că era obișnuit cu maximum 20 de oameni pe platou, filmând într-un apartament cu două camere.

În studiourile de la Buftea am construit apartamentul lui Cristi și secția de poliție. Era iarnă, erau frig și nămeți, dar n-aveam treabă. La apartamentul lui Cristi am imaginat inclusiv culoarul acela lung și intrarea de bloc. Ne-am asumat că trebuie să se simtă puțin zona de decor, așa că am exagerat un pic. Culoarul era puțin mai lung ca să susțină momentul de discuție al personajelor. Interiorul apartamentului a fost și el gândit atent împreună cu Tudor, cu schițe ca să se vadă cum să joace actorii, unde e unghiul camerei de supraveghere șamd.

Motelul l-am filmat în locație, ne-a plăcut cum arăta și aveam nevoie de locație și pe exterior. În hol ne-am folosit de pereți și în rest ne-am jucat: am plasat recepția într-un colț, am creat un culoar de trecere șamd. Am închiriat camere, care și ele au fost amenajate cu lambriuri, aplice, draperii etc. Ideea era ca motelul să pară uitat de lume și atemporal – referirile la genul noir, care se fac în cronici, sunt justificate. Când i-am propus toate lucrurile astea pe hârtie, în 3D, Corneliu a făcut ochii mari.

În Spania am amenajat câteva locații pe care le-am luat de la zero, adică le-am vopsit și le-am amenajat cu recuzită adusă din România. Acolo a fost pe amenajare locații, nu s-a construit nimic.

A contat foarte tare și colorizarea și a fost important pentru Corneliu să aibă aproape un om ca Arantxa, care are un ochi artistic. Dar aici intervin, de fapt, multe lucruri. Contează și să ai un operator care să știe să pună lumina, dar care să aibă și pe ce să o pună (decuri, costume) șamd.

La Gomera a fost, pe scurt, un fel de joacă cu culorile a unor oameni mari. **SDC**

Bogdan-Alexandru Stănescu – Caragiale. Scrisoarea pierdută

„Suplimentul de cultură” publică în avanpremieră un fragment din volumul *Caragiale. Scrisoarea pierdută*, de Bogdan-Alexandru Stănescu, care va apărea în curând în colecția „Biografii romanțate” a Editurii Polirom.

– FRAGMENT –

Iubite Coane Păvălucă, proaspăt ieșit din langoarea ce ne-a plictisit pe amândoi, ca să nu mai spui de casa Caragiale, picată în butoiul melancoliei mele, mă pot întoarce la tutun, cari și-a recăpătat gustul bun, alături de cela amar și răcoros al Jupânului Julius Pfungstaedter, din nou tovarăș de nădejde în solilocviile-mi peripatetice, căci, vorba nemuritorului Catilina,

tres faciunt collegium. Da, ies din nou, aseară la grădină cu Didina și microbii, însoțiți de grațioasa Aghiuță cea cu botina fină și geniu în degete, cari a avut umerii goi, abia acoperiți de un voal cu fluturi brodați și de pe a căror forme nu mi-am putut desprinde ochii, spre întristarea doamnei Caragiale, așa că nu a fost tocmai o seară reușită. Cât despre Aghiuță, ea pare a nu observa nimic din tot ce e lumesc – a se ceti aici trupesc –, însă-i surprind câteodată privirea melancolică asupra mea și nu știu dacă să mă bucur ori să mă-ntristez, căci umbra ochilor ei mumoși ar putea fi cauzată doar de spectacolul degradării mele, al trecerii în ținutul bătrâneții. Aș fi luat-o de umerii sculpturali, aș fi scuturat-o să-i scot gârgăunii din căpșorul delicat, urlându-i versurile nemuritoare ale poetului Alecu: „Femeie, nu de moarte mă cutremur, ci de vecinicia ei”.

Precum observi, sunt mai bine, mi-a revenit verva în asemenea hal, că aseară, după be'e și danțuri teutone, i-am ținut pe toți în salon, la încă un J.P., până spre 2 ale dimineții, făcând pe bufonul,

ce știu eu mai bine. Imitația după Tit Liv mi-a ieșit minunat. Aghiuță râdea de se cutremura cămeșa pe sâni dâșii ca două căprioare. Coincidența face să-mi fi scris Barbu în aceeași dimineață, rugându-mă să am grijă de odor, de *copil. Passons*, ce e val ca valul trece...

*

Cum îți scriam înainte de negrul intermezzo, rămas fără ocupațiune după plecarea de la *Timpul*, am tras un șvung și am terminat *Rome vâncue* a lui Parodi. M-am prezentat cu traducerea-n dinți la Teatrul Național, la direcțiune, cari, poate de teama cronicilor mele din ce în ce mai mușcătoare, poate și unde piesa era bună, traducțiunea la fel, mi-au acceptat-o pe loc. Prima reprezentațiune a avut loc în mai, țin minte cât de cald era, că-mi venea să ies doar în cămașă. Distribuția a fost grozavă: Demetriad, Aristița, Dăneasca, toată crema. Succes imens, aplauze, bis, urale. Critica? Rece. Dar nu asta importă, ci scrisorica primită de la tribunul Tit Liv, cari mă invită pe șleau să devin membru al Junimii. Agiung așadar la ședința Junimii de la București și-s prezentat ca nou membru, apoi mă retrag în umbră să urmăresc spectacolul. Întâmplător, era o seară de sărbătoare, motivul fiind premiera bardului de la Mircești pentru oda *Ginta latină*, la Montpellier. Chelbosul era prezent și umflat ca un clapon de emoție, susținând conversație de doi lei cu zâmbet aristocrat pe buze. A cetit și Eminescu, poeme frumoase, grave, cu voce cavernoasă. L-am văzut și pe Slavici, apoi am cunoscut pe Ranetti-Roman, de cari aveam să mă, cum știi, apropiu. După trecerea verii, tot Tit Liv insistă să mă invite la o serată literară, acasă la Kremnitz. Musafiri, aceiași. Amfitrioana clipește des, pare să nu înțeleagă mare lucru. Eminescu, ca de obicei, amoretzat, pare tâmpit de prezența nemțoaicei, efect ce-l aveau femeile asupra lui. Pare să nu înțeleagă că și tribunul nutrește aceleași

sentimente pentru nemțoaică. Bazar curat, mă cuprinde o veselie de nestăpănit și încep să bufonez. Le povestesc episodul republicii de la Ploiești, le povestesc telegrama ce-a îngropat *Națiunea Română*. Zâmbete reținute, Tit Liv pare ușor scârbit, Eminescu, cum am spus, pică din picioare de amor, deci creier vax, doar Ranetti ce râde pe față. De altfel, la junimistiiăștia, conservatori jucăuși, ce prinde e gluma grosieră, de natură fizică, sau imitația pe înțelesul unui bebeluș. Abia cunoscând floarea intelectuală a nației, Junimea, am preceput că trebuie să cobor neapărat nivelul ca să pot trăi din scris. La prima mea participare junimistă, când să iau cuvântul, am cerut un pahar cu apă, căci mi se uscaseră gâtul. La

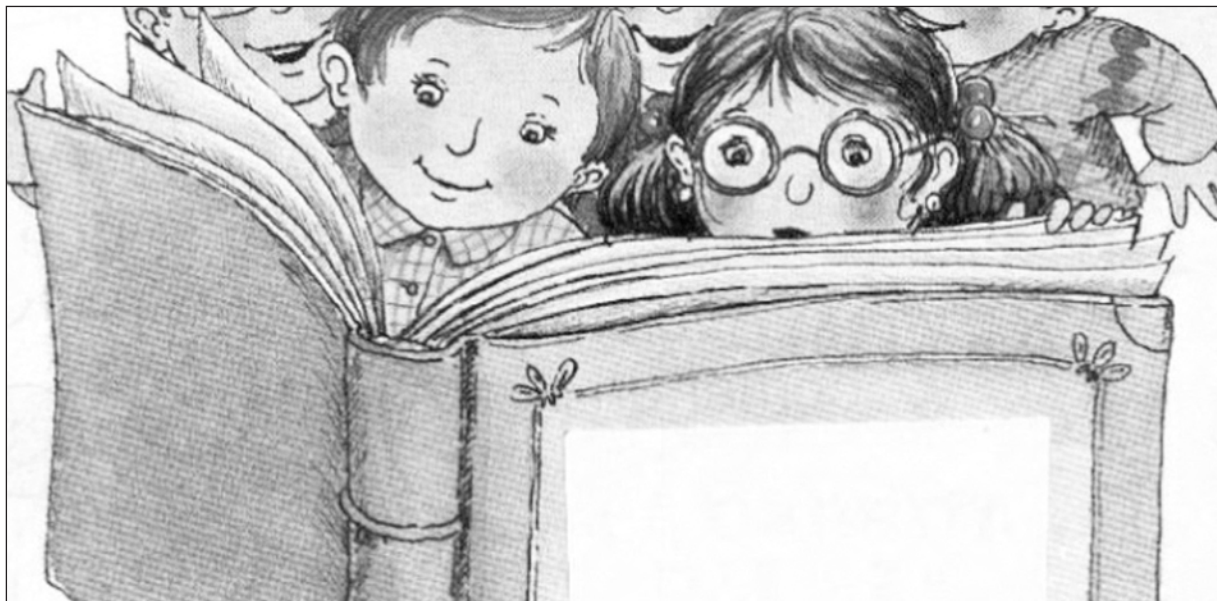
cari Pogor, nemuritorul, începe să ceară, pe nas, ca un popă la slujbă: „Apă, apă, gogomane!”. Ai din jur, prăpăd, râdeau cu lacrimi, ba chiar au început, din entuziasm, să-și care perne-n cap. Am ieșit valvârtej.

Mi-a luat ceva vreme să uit și să iert, căci, mă cunoști, sunt mai sensibil decât par. Abia după o vreme, obișnuindu-mă cu așa-zisul lor umor, am îndrăsnit, acasă la Negruzzi, să le cetesc prima mea piesă mai așezată, *Noaptea furtunoasă de la No. 9*, cari a plăcut în mod deosebit, pentru că o făcusem pe gustul lor, să poată ceti pe sub rânduri critica la adresa liberalismului și a importurilor de tot soiul, fără acoperire în realitatea daco-romană. **SDC**

CARTEA

Născut în 1852 în satul Haimanale, ION LUCA CARAGIALE a fost primul copil al lui Luca Ștefan Caragiale și al Ecaterinei Chiriac Karaboas. Spre deznădejdea tatălui său, a fost atras de teatru încă din copilărie, fiind fascinat de reprezentațiile unchiului Iorgu Caragiale. Fire conflictuală și disprețuind politica mioritică și prefăcătoria din rândul intelectualității, pe care în dese rânduri le-a satirizat în publicistica lui, tânărul Caragiale și-a atras multe antipatii. Primul său contact cu Teatrul Național a fost ca suflor și copist. Mai târziu a publicat și apoi i s-a pus în scenă prima piesă de teatru, *O noapte furtunoasă*, și, cu toate că a avut parte de numeroase reacții negative, acesta a fost începutul ascensiunii sale ca dramaturg reprezentativ al comediei românești. A avut numeroase iubiri pasagere, însă cea care i-a furat inima și care i-a devenit soție a fost Alexandrina Burelly. Având de întreținut o familie numeroasă, era mereu în căutarea unor noi surse de venit, încercând chiar, de mai multe ori, să-și deschidă o berărie. Relația sa de prietenie —inconstantă—cu Mihai Eminescu a fost pusă la grea încercare când a ieșit la lumină idila dramaturgului cu Veronica Micle, marea dragoste a poetului. După ce a scăpat de grija banilor, în urma unei moșteniri, s-a mutat cu familia la Berlin, unde a și murit în 1912. Este considerat fondatorul teatrului comic din România, iar piesele lui sunt jucate și astăzi pe scenele teatrelor naționale. **SDC**

Editura Polirom lansează Concursul de manuscrise de literatură pentru copii, ediția 2019

Dacă scrieți literatură pentru copii (roman și povestiri, vârsta recomandată: 8+), trimiteți manuscrisul dvs. pe adresa junior@polirom.ro, însoțit de o notă biobibliografică, până la data de 15 decembrie 2019 și puteți intra în portofoliul colecției „Junior” a Editurii Polirom, coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Manuscrisele se trimit exclusiv în format electronic – minimum 200.000 de semne, cu diacritice. Concursul se adresează atât autorilor publicați, cât și debutanților. Juriul va fi format din scriitoarea și traducătoarea Veronica D. Niculescu,

Raluca Selejan și Oana Doboși-Potcoavă de la Librăria La Două Bufnițe din Timișoara, precum și din membrii redacției Polirom Junior.

Editura Polirom va anunța manuscrisele câștigătoare până la data de 1 martie 2020, iar premiul va consta în publicarea și lansarea lor la Salonul Internațional de Carte Bookfest, ediția 2020.

Câștigătorul primei ediții a concursului (2018) a fost Călin Torsan pentru romanul *Vrăjitorul dințos*, iar Diana Geacăr a obținut o mențiune specială a juriului – pentru romanul *Ce văd dragonii*. **SDC**

Aslı Erdoğan, premiată de Fundația Bibliotecii „Václav Havel” din New York

Aslı Erdoğan este autoarea volumului *Acum nici tăcerea nu-ți mai aparține* (Polirom, 2018), volum ce cuprinde articolele sale din publicația pro-kurdă „Özgür Gündem”, în care aceasta denunță pericolul suprimării libertății de exprimare și pentru care, după tentativa eșuată de lovitură de stat din Turcia (iulie 2016), a fost arestată și ținută timp de patru luni în închisoare.

Autoarea și activista turcă Aslı Erdoğan a câștigat de curând **Disturbing the Peace Award to a Courageous Writer at Risk**, premiu oferit de Fundația Bibliotecii „Václav Havel” din New York.

Premiul le este oferit anual scriitorilor care au împărtășit convingerile lui Václav Havel privind drepturile omului și care au suferit nedreptăți pentru ideile lor. Ceremonia de decernare a premiului

în valoare de 5.000 de dolari va avea loc pe 26 septembrie, la Bohemian National Hall din New York, și îi va fi înmănat autoarei de către Dagmar Havlova, soția fostului președinte, activist în drepturile omului și dizident ceh Václav Havel.

Alături de Aslı Erdoğan, au mai fost nominalizați: Ahmet Altan (Turcia, în închisoare), Atef Abu Saif (Palestina, trăiește în Gaza), Ketty Nivyabandi (Burundi/Canada) și Marcia Tiburi (Brazilia, trăiește în Franța).

Din juriu fac parte: Liao Yiwu, Wen Huang, Kevin Klose și Elzbieta Matynia.

Premiul **Disturbing the Peace Award to a Courageous Writer at Risk** a fost câștigat anterior de către autorul, reporterul, muzicianul și poetul chinez Liao Yiwu (2018), romancierul turc Burhan Sönmez (2017) și scriitoarea birmaneză Ma Thida (2016). **SDC**

153 DE SECUNDE

9 octombrie, ora 19.00
Festivalul Internațional de
Teatru pentru Publicul Tânăr
Teatrul Luceafărul, Sala Mare
Bilete: 40 de lei
În cadrul proiectului *Supraviețuitori*

PROIECT CO-FINANȚAT DE
Administrația
națională
culturală

Toamna, sub semnul Testamentelor lui Margaret Atwood

LUCIAN AMARII (JUP)

SUPLIMENTUL LUI JUP

Continuarea romanului *Povestea servitoarei*, după 35 de ani, a creat senzație într-o epocă în care volumul scriitoarei canadiene a fost confiscat de mișcările feministe, într-un climat marcat de mișcarea #MeToo.

The Testaments, noul roman al lui Margaret Atwood, este un eveniment mondial ce a depășit hotarele lumii literare. Un interviu în direct cu autoarea realizat pe 10 septembrie de către BBC a fost retransmis în 1.000 de săli de cinema din întreaga lume cu ocazia lansării noii cărți.

The Testaments este continuarea mult și îndelung așteptată a romanului *The Handmaid's Tale/Povestea servitoarei*, apărut în 1985. Un roman apreciat și de succes ce a fost și subiectul unei adaptări cinematografice în 1990 realizată de Volker Schlöndorff, cu Natasha Richardson, Faye Dunaway și Robert Duvall în rolurile principale. La vremea respectivă, filmul a fost ignorat. Astăzi, serialul

bazat pe cartea lui Atwood și produs de platforma Hulu, a devenit un fenomen mondial, „erijat în veritabil manifest feminist în era #MeToo”, după cum scrie revista „Le Point”.

Această continuare este deja un bestseller. În Statele Unite a fost tipărită într-un prim tiraj uriaș, de 500.000 de exemplare, iar în Anglia a fost deja selecționată pentru Booker Prize 2019, cea mai prestigioasă recompensă literară britanică. Este, în opinia celor de la „Washington Post”, „una dintre continuările cele mai așteptate din era modernă”, comparabilă cu fenomenul *Harry Potter* de acum câțiva ani sau continuarea romanului *Să ucizi o pasăre cântătoare* a lui Harper Lee.

„Dacă acest succes ar fi dat peste mine când aveam 35 de ani, ar fi fost un dezastru. Dar, la vârsta mea...”, glumește Margaret Atwood care, la 79 de ani, scrie „Le Monde”, se bucură de un statut comparabil cu „cel al unui rockstar”. O celebritate care se datorează faptului că, grație unui serial lansat la un moment potrivit, *Povestea servitoarei* a trecut din tabăra literaturii și a televiziunii în cea a revendicărilor social-politice. Din 2017 încoace, la multe manifestații, și-au făcut apariția grupuri de militante feministe îmbrăcate în „uniformele” sclavelor din serial/roman.

Atwood recunoaște că *The Testaments* i-a fost sugerat de întrebările venite de-a lungul anilor de la cititori. A fost, în egală măsură, inspirată de evenimentele din lumea reală. „Ziua de 11 septembrie 2001 a schimbat societatea”, spune autoarea. „Poate că nu vă mai amintiți, dar a existat cândva o lume în care nu exista atâta securitate în aeroporturi... Am devenit mult mai temători.” Criza financiară din 2008 și, evident, victoria lui Donald Trump au fost alte surse de inspirație pentru Atwood.

Într-un interviu pentru CBS, Atwood spunea că a scris romanul *Povestea servitoarei* ca un avertisment, fiindcă „niciodată n-am crezut că un altfel de scenariu n-ar fi posibil aici, la noi. Tot mai mulți oameni sunt de aceeași părere”. De aceea, ea a ținut ca orice atrocitate prezentată în carte să se fi petrecut deja în realitate. „Nu eu am inventat așa ceva, rasa umană a inventat-o, din păcate”, subliniază scriitoarea care enumeră și România ceașistă printre sursele ei de inspirație.

Vorbind despre geneza *Poveștii servitoarei*, autoarea canadiană spune că a început să scrie cartea la Berlin, în 1984, „un an simbolic din cauza lui Orwell. A fost cumva penibil să încep să scriu această carte chiar în acel an, dar n-am putut să mă abțin”. **SDC**

PE SCURT

■ După saga *Prietenă mea genială*, celebra dar misterioasă autoare Elena Ferrante va reveni în această toamnă, pe 7 noiembrie, cu un nou roman, a anunțat editorul Edizioni E/O. Editorul nu a dezvăluit însă nici titlul cărții, nici subiectul acesteia și s-a mărginit doar să publice un scurt extras. Fragmentul, apreciază „Culture Box”, pare să indice faptul că acțiunea cărții ar putea să se desfășoare tot la Napoli, la fel ca în cadrul seriei *Prietenă mea genială*, serie al cărei prim roman a fost publicat în 2011 și i-a adus autoarei 10 milioane de cititori și ediții în 42 de limbi.

■ Parisul va serba pe 21 septembrie 80 de ani de la nașterea popularului supererou Batman cu un „butik efemer” ce îi este dedicat de galeriile Lafayette Champs-Élysées și, ca „final apoteotic”, proiectarea celebrului Bat-semnal deasupra bulevardului Champs-Élysées. Creat de desenatorul Bob Kane și scenaristul Bill Finger, Batman și-a făcut apariția în primul număr al revistei „Detective Comics”, în 1939.

■ Mel Gibson ar putea viitorul interpret al lui Ulise într-o nouă adaptare a *Odiseei*, pe scenariu semnat de Ann Peacock și Jeremy Doner.

■ Moulinsart, societatea care gestionează drepturile de autor asupra seriei de bandă desenată Tintin, creată de Hergé, dă dovadă de o intransigență deseori absurdă. Recent a cerut modificarea unui afiș al unui mic festival BD din

Belgia pe care apărea și celebra rachetă roșie care îl duce pe Tintin pe lună. De asemenea, Moulinsart a reușit să obțină anularea unei mici expoziții în Elveția dedicată lui Tintin.

■ Netflix irită din nou Hollywoodul după ce aproape a finalizat achiziționarea unei săli de cinema care a intrat în legenda „uzinei de vise”: Grauman's Egyptian Theatre. Această sală este unul dintre cele mai celebre locuri de la Hollywood, care a devenit din 1922 cinematograful preferat pentru premiere al elitei marilor studiouri. Achiziționarea sălii (declarată monument istoric de orașul Los Angeles) de către Netflix îi deranjează pe cei de la Hollywood, care au relații destul de tensionate cu platforma de streaming. Principalele lanțuri cinematografice au refuzat proiecția producțiilor Netflix, care trebuie să prezinte și la cinema filmele pe care le finanțează și pe care le-ar vrea înscrise în cursa pentru Oscar.

■ Albumul din 1982 al lui Prince, *1999*, va fi reeditat în versiune remasterizată și augmentată și va conține o nouă serie de 23 de piese inedite și rarități extrase din bogatele arhive ale starului pop. De asemenea, această ediție „super deluxe” va conține și înregistrarea unui concert din 1982 și un DVD conținând un concert integral, filmat la Houston în același an.

■ Oscarurile se cumpără, nu se câștigă! – este părerea actriței Susan Sarandon, care a atacat recent Academia Americană de Film și lobby-ul intens pentru recompensarea unor producții pe care îl duce în culise „mulțimea de Harvey Weinstein din această lume”. Sarandon a fost nominalizată la Oscar de cinci ori și a câștigat o dată, în 1995.

■ Boris Johnson este un „porc ignorant”, scrie maestrul britanic al thrillerelor, John Le Carré, în viitoarea lui carte. În romanul *Agent Running in the Field*, programat să apară în librării pe 117 octombrie, Le Carré își expune părerile despre situația politică din Marea Britanie, Brexit („o nebulie!”) și Boris Johnson prin intermediul personajului principal. John Le Carré este unul dintre scriitorii britanici eurofilii care a participat, alături de mulți alții, la semnarea unui apel pentru susținerea UE și rămânerea Marii Britanii în cadrul acesteia.

■ Un troc, un nou episod dintr-un război ce durează de decenii. Grecia propune un schimb Marii Britanii:

în schimbul frizelor de marmură de la Partenon, aflate la British Museum. Atena va permite expunerea la Londra a unor sculpturi ce n-au părăsit niciodată țara. Friza Partenonului, lungă de 160 de metri, este fragmentată. 60 de metri de fragmente sunt conservate la Atena, iar alți 80 de metri la Londra, după ce au fost salvate de devastările turcești în 1802 de către lordul Elgin. Alte fragmente se află la Luvru și Vatican. Grecia încearcă, fără succes, returnarea fragmentelor încă din anii '80.

■ La câteva decenii de la prima apariție, rapul a devenit cea mai ascultată muzică în Franța. În primul semestru al anului 2019, cinci artiști din top zece al vânzărilor în țara lui Aznavour sunt rapperi. „Este acum cea mai populară muzică de la noi, este ascultată atât la școală, în recreații, cât și de persoane în mai în vârstă”, explică ziaristul muzical Olivier Cachin.

■ Pentru serialul de animație *South Park*, sfârșitul este încă departe. Postul Comedy Central a anunțat că a comandat încă trei serii a câte zece episoade, prelungind seria până la sezonul 26, ce va fi difuzat în 2022. „Se pare că au eșuat toate eforturile noastre de a face să fim interziși”, au comentat creatorii *South Park*, Trey Parker și Matt Stone. **SDC**

Pagini realizate de
DRAGOȘ COJOCARU

Apple face o mutare în războiul streaming

Mai precis, gigantul IT a anunțat, după prezentarea noului iPhone 11, lansarea propriei platforme de streaming pe 1 noiembrie, care ar trebui să își facă loc pe o piață tot mai aglomerată și grație unor prețuri minime.

Pentru a viziona producțiile prezentate pe Apple TV+, un abonat va trebui să scoată din buzunar numai 4,99 dolari pe lună, mult sub prețurile concurenților Netflix, Amazon sau Disney.

Apple TV+ va disponibil în 150 de țări, iar cei ce cumpără un iPhone, un iPad sau un Mac vor primi acces gratuit vreme de un an.

În schimb, catalogul de producții propus de Apple este mult mai subțire decât cel al concurenților și se va baza exclusiv pe producții finanțate de gigantul IT.

Printre acestea se numără *The Morning Show*, serial despre matinele televizate din statele

unite, cu Jennifer Aniston, Reese Witherspoon și Steve Carell în rolurile principale. De asemenea, Apple va difuza *For All Mankind*, serial SF realizat de creatorul *Battlestar Galactica*, despre un univers unde cursa spațială nu s-a oprit niciodată, și *Dickinson*, o serie de epocă în care Hailee Steinfeld joacă rolul scriitoarei Emily Dickinson. În ofertă mai apare și *See*, o dramă distopică ce îl are în rolul principal pe Jason Momoa.

Șeful Apple, Tim Cook, a anunțat că multe alte seriale originale vor apărea pe Apple TV+, 23 de noi show-uri fiind deja în producție. **SDC**

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 4, CP 266, tel.: 0232/214.100, 0232/214111, fax: 0232/214111

Redactor-șef: George Onofrei

Redactor-șef adjunct: Radu Cucuteanu

DTP: Adina Armăutu

Rubrici permanente: Bobi (Fără Zahăr), Mădălina Cocea, Dragoș Cojocaru, Andrei Crăciun, Florin Ghețu, Radu Pavel Gheo, Florin Lăzărescu, George Onofrei

Carte: Doris Mironescu, Eli Bădică, Marius Miheț, Cristian Teodorescu, Bogdan-Alexandru Stănescu, Alina Purcaru, Cătălin Constantinescu, Ioan-Alexandru Tofan, Dana Pirvan

Muzică: Victor Eskenasy, Dumitru Ungureanu

Film: Iulia Blaga

Teatru: Oltița Cîntec

Caricatură: Lucian Amarii (Jup)

Grafică: Ion Barbu

Actualitate: Cătălin Hopulele

Publicitate: tel. 0232/252294

Distribuție: Mihai Sârbu, tel. 0232/271333, Media Distribution S.R.L., tel. 0232/216112

Abonamente: tel. 0232/214100

Tarife de abonament: 45 lei pentru 3 luni; 91 lei pentru 6 luni; 182 lei pentru 12 luni. Prețurile includ și tarifele poștale.

„Suplimentul de cultură”
este tipărit cu sprijinul
Adevărul Holding

La Gomera – și particulă, și undă

„Nu vă e teamă că o să vă pierdeți clientela cu muzica asta? Din contră, încercăm să o educăm”, sună dialogul dintre polițistul Cristi și recepționistul de la motel (István Teglas), dialog inclus și în trailerul filmului *La Gomera*.

Valsul despre care vorbește Cristi e prelucrat și se amestecă în trailer cu alte muzici oferind, la fel ca dialogul, o sugestie metatextuală pentru cinefilul în căutare de *clou-uri* și *apropouri* auctoriale. Cine caută găsește – filmul lui Corneliu Porumboiu pare o pădure de semne, vie și colcăitoare, desfășurată pe mai multe niveluri, dar dialoguri ca cel de mai sus nu trebuie citite altfel decât în cheie (auto)ironică. Vezi și scena în care regizorul american în căutare de locații pe insula La Gomera inoportunează gangsterii în întâlnirea lor de taină cu Cristi (ca niște personaje pirandelliene, personajele stau stinghere într-un spațiu alb învelit în folie de plastic), așa că în cadrul următor, filmat în afara aceluia spațiu închis, regizorul e efectiv înghițit de poveste (se aud împușcături).

Porumboiu a fost mereu loial față de sine și n-a făcut concesii publicului. N-a încercat să fie mai popular, să continue în maniera lui *A fost sau n-a fost?* și să aducă

© Vlad Cioplea

IULIA BLAGA

FILM

lumea în sală când toată lumea se plângea că nu merge lumea la filmele românești. Dar probabil că pe undeva nici nu-i convine să facă filme de cinematecă, orice regizor (oricât de ermetice filmele lui) speră să aibă cât mai mulți spectatori. *La Gomera* e, poate, și rezultatul unor gânduri de genul ăsta, dar nu e un compromis, ci o demonstrație că poți face un film care să fie și pentru publicul larg, și pentru cel educat, dar punând în același timp în discuție rolul și rostul spectatorului în relație cu opera artistică.

La Gomera e un film viu, care trăiește și se rearanjează sub ochii tăi, în timpul proiecției sau între proiecții (dacă îl vezi de mai multe ori). Are un prim nivel de thriller (erotic) combinat cu film

noir, comedie neagră, western și film realist, care pare să prindă la public (dovadă că filmul a fost vândut atât de bine în întreaga lume), dar are și mai mult umor din detașarea cu care se privește manevrând stilurile și codurile cinematografice. (Scenografa Simona Pădurețu a explicat câteva pagini mai devreme de ce apartamentul lui Cristi, creat în studio, trebuia să pară intenționat „făcut”). Spectatorul se prinde repede că e într-o convenție, fiind ghidat și de strategia cromatică ce împarte filmul pe capitole și culori, așa ca până la finalul apoteotic totul e un spectacol savuros despre cinema.

La Gomera e și particulă, și undă. Porumboiu are capacitatea să facă și film de gen(uri), și să

iasă din corp și să se privească de pe tavan (mai exact, prin perete – vezi camera de luat vederi din apartamentul lui Cristi). La fel ca în celelalte filme ale sale, el e în egală măsură interesat de capacitatea artei de a exprima adevărul, dar și de necesitatea morală a existenței (nu doar artistice). Într-o scenă-cheie, mama interpretată de Julieta Szöny (care nu întâmplător seamănă atât de bine cu Gilda, *la femme fatale* care îl seduce pe Cristi, jucată de Catrinel Marlon) îl întreabă pe Cristi dacă a furat banii pe care i-a găsit în beci. Scena e și ironică, pentru că trimite la mult comentatele mese cu ciorbă din filmele românești, la care se discută lucruri importante, numai că aici nu știm dacă e ciorbă sau supă, scena e scurtă,

iar modul în care e filmată te determină să vezi clar ghilimelele.

Dar Porumboiu merge mult mai departe de convențiile și codurile cinemaului, arătând (ajutat de *el silbo*, acel limbaj fluierat folosit de secole pe insula spaniolă La Gomera și pe care-l învață Cristi pentru a elibera interlopolul care e, de fapt, fratele celui acuzat din *Polițist, adjectiv*) că societatea și lumea sunt alcătuite din coduri și limbaje pe care trebuie să le cunoaștem dacă vrem să ne integrăm.

Deci personajele nu pot evada din propria condiție, din propriul arhetip. Deși ironic, finalul sugerează însă că salvarea ar putea fi posibilă. Limbajul secret care ne-ar putea salva în lumea de azi, blocată în coduri și jocuri de putere ce nu mai lasă loc comunicării reale (ceea ce face din *La Gomera* și un film catastrofă), nu este *el silbo*, ci iubirea. Dar nici salvarea asta nu-i chiar sigură. © SDC

Indicații regizorale

Acțiunea se desfășoară într-o zonă de luptă secretă, deci nu vă pot da coordonatele, fiindcă, la cât vă știu de curioși, ați fi în stare să mergeți până acolo pentru un selfie. Sergentul McCall, al cărui nume de combat este Alpha Sierra, trimite indicații membrilor echipei sale de comando, indicații pe care vă rog să le citiți așa cum au fost ele date, adică în șoaptă.

- Tango Bravo, tu ești?
- Tango Charlie, dom' sergent!

– Bun și așa. Fii atent, îi iei pe Juliet Hotel și pe Kilo Lima și înaintați prin stânga. Mare grijă, să nu fiți văzuți!

– Kilo Lima nu este azi, dom' sergent, i-a născut soția și a primit permisie.

– O, să-i trăiască, să fie sănătos copilul! Dar Romeo Delta este?

– Este, domnule, da, domnule! Imediat pornim înaintarea prin stânga.

– Trimite-l la mine pe Tango Bravo. Talibanii ăștia sunt mai mulți decât am prevăzut și trebuie să acționăm cu prudență. Nu vreau să pierdem nici un camarad.

BOBI

VOI N-AȚI ÎNTREBAT, FĂRĂ ZAHĂR VĂ RĂSPUNDE

- Domnule, da, domnule!
- Tango Bravo, tu ești?
- Domnule, da, domnule, nu sunt Tango Bravo, sunt Zulu Victor.
- Doamne, la naiba, soldat!
- Domnule, da, domnule!
- De ce nu vine Tango Bravo când trimit după el? Are nevoie de o invitație oficială? Oare sunt singurul care își dă seama de rahatul în care ne aflăm? ăștia

sunt o mie, nu șaizeci câți văzuse drona. Ești cumva transmissionist, soldat?

– Domnule, da, domnule, nu sunt transmissionist, sunt mitralior.

– Știi asta, soldat, Doamne, la naiba! Și nu e ca și cum poți scie, cu gloanțe, pe stânga aia: *avem nevoie de ajutor*. Pentru ajutor îți trebuie un transmissionist care să îl ceară, pricepi?

– Domnule, da, domnule, pricep. Dar aș putea să încerc să scriu cu mitraliera, am mai făcut asta când mi-am cerut iubita de soție.

– Doamne, la naiba, soldat, avem nevoie de gloanțele astea! Măcar a spus da?

– Domnule, da, domnule, nu s-a înțeles nimic din scrisul meu, eram prea emoționat.

– Ah, nu mai putem sta mult

timp aici, par destul de agitate santinelele lor. Spune-i lui Papa India să trimită niște mesaje cu fum. Bănuiesc că este amerindian, nu?

– Domnule, da, domnule, nu, este polonez.

– Doamne, la naiba, soldat, fără transmissionist suntem ca și morți.

– Tango Bravo, la ordinele dumneavoastră!

– Doamne, la naiba, soldat!

– Domnule, da, domnule!

– Unde dracu' ai umblat? Tu ai idee cât de gravă este situația aici? De ce te-ai făcut transmissionist, dacă nu ești prezent când am nevoie de tine, Doamne, la naiba?

– A trebuit să rămân în locul unde am campat ieri, să strâng ambalajele și gunoiul. SDC